

letőleg annak információjára hivatkozzék, ahhoz, hogy szavainak hitelt adjanak.

Igen érdekes része a lapnak a jogi és igazságügyi krónika, amelyet kizárólag ügyvédek és jogászok írnak. Az angol bírák, ha bizonyítani akarnak valamilyen precedenst, rendszerint ezekre a krónikákra hivatkoznak, amelyek bizonyító erővel bírnak az igazságügyi fórumokon.

Nem a Times a legelterjedtebb, vagyis a legnagyobb példányszámban megjelenő lap Angliában. Mégis a legszámottevőbb és a legbefolyásosabb sajtóorgánium. Ha valaki pontos és megbízható információt akar szerezni valamilyen eseményről vagy aktuális kérdésről, a Times-t veszi elő, abban a biztos tudatban, hogy ott tárgyilagos és elfogulatlan híradást talál.

Es ez nemcsak az olvasókra vonatkozik. Általában az egész angol sajtó, pártállásra és irányzatra való tekintet nélkül, általános jellegű dolgokban a Timeshez igazodik. Így nem csoda, ha a Times évfolyamainak kötetét megtalálhatjuk az összes követségek, konzulátusok, diplomáciai kirendeltségek, stb. könyvtáraiban.

A Times köré sok világjáró tömörül még, amelyek információikat kizárólag ebből a hatalmas hírszolgálati gépezetből merítik. Ezek a lapok a világ különböző részeiben találhatók. Közülük megemlítendő: a „New-York Times”, a „Berlinske Tidende”, a tokiói „Asabi”, a „Times of India”, stb. Az utóbbi időben a „Prager Tageblatt” is csatlakozott a Times-csoporthoz.

Igen jellemző és érdekes az a mondat, amellyel az „Encyclopaedia Britannica”-nak a Timesről írott cikke kezdődik: „A világ első lapja!”

Ezzel kapcsolatosan érdekesnek tartjuk megemlíteni PEP Broadsheet „A sajtó helyzetéről” című kiadványát és az angol sajtónak hozzáfűzött vitáját, amely bepillantást enged az angol sajtó pénzügyi gépezetébe.

Ebből megtudjuk, hogy a milliós példányszámú angol hetilapok jövedelmének átlagosan mintegy 47 százalékát teszik ki előfizetési díjak és a példányszámonkénti eladásból származó bevétel. Míg az átlagos bevételnek 53 százaléka a hirdetések ellenértékéből folyik. Az Economist alapján lássuk egy londoni napilap-típus gazdálkodásának sémáját:

Bevétel:	
A lap eladásából	1.600.000 font
hirdetésből	1.800.000 „
összesen	3.400.000 „
Kiadás:	
papírra és festékre	1.100.000 font
a lap nyomdai előállítására	500.000 „
a szerkesztőség	350.000 „
szállítmányozási költség (terjesztési)	350.000 „
propaganda	300.000 „
az előfizetők biztosítása	100.000 „
megújítási alapra és karbantartásra	200.000 „
helyiségek bérletére, adókra, szociális kiadásokra és egyéb	100.000 „
összesen	3.000.000 „
Tiszta nyereség	400.000 font.

Jelentkezzenek a fegyvertulajdonosok!

A cluji rendőrkészlet rendeletet tett közzé a fegyverviselési engedélyek felülvizsgálatával kapcsolatban. A rendelet értelmében mindazok, akik fegyverviselési engedéllyel rendelkeznek, személyesen jelentkezni kötelesek a rendőrség 16. számú szobájában a következő okiratokkal: 1. fegyvertartási engedély; 2. katonai igazolvány; 3. állampolgársági bizonyítvány; 4. személyazonossági igazolvány, valamint kötelesek magukkal hozni a fegyvert is. A jelentkezés a következő napokon fog történni délután 4 és 8 óra között, akiknek neve A. D. és B. betűkkel kezdődik február 6-án B. kezdőbetűvel, február 8-án C. F., február 9-én G. H. I. J., február 10-én K. L. M., február 11-én N. O. P. R. és február 12-én S. T. U. V. X. Z. Azok a fegyvertulajdonosok, akik a fentebb említett időben nem jelentkeznek, elvesztik fegyverviselési engedélyüket és elkobozzák fegyvereiket.

Kétszázharminc tanítói állás üresedésben. Bucarestből jelentik: A városi és falusi elemi iskolákban 2747 tanítói állás betöltetlen. A kérvényezőknek április 1-ig kell folyamodniuk.

Rablógyilkos merényletet kíséreltek meg egy aradmegyei adótárnok ellen

Az adótárnok és kísérete lelegyverezték a banditákat és átadták őket a csendőrségnek

Arad, február 5. Vakmerő rablógyilkos merényletet követtek el tegnap este az aradmegyei Halmagiu községbeni adótárnok ellen. Ionescu Alexandru adótárnok tegnap felesége és két barátja társaságában kocsin a közeli Cil községbe ment át, ahonnan este fél 8 óra tájban indult Halmagiu felé. A négy tagú társaság kocsija alig hagyta el a községet, amikor a 87-es kilométerkönel észrevették, hogy az utat farönkökkel van eltorlaszolva. A férfiak leszálltak a kocsiról, hogy az utat szabadá tegyék és ekkor két álarcos, baltákkal felszerelt haramia ugrott elő a közeli fák mögül. A merénylők pénzt követeltek és amikor a társaság tagjai ezt megtagadták,

halálal fenyegették meg őket és hogy megfélemlítésüknek nagyobb súlyt adjanak, rátámadtak az adótárnokra és kíséretére. Élet-halálharc fejlődött ki a rablógyilkos merénylők és a megtámadottak között. Ionescuné az egyik haramiával küzdő férje segítségére sietett. A merénylő baltájával az asszony fejére sújtott, aki az ütés következtében súlyos sérülést szenvedett. Az adótárnok és barátai kétségbeesett erőfeszítés árán végül is lelegyverezték a két gonosztevőt, akiket összekötözték és a cili csendőrségre kísérték, ahol őrizetbe vették azokat s megkezdték kihallgatásukat. A merénylők személyazonosságát eddig még nem sikerült megállapítani.

Meggyilkolták a telefontársaság egyik mérnökét?

A sötét lépcsőházban találtak rá a mérnök élettelen testére

BUCURESTI, február 5. Ma éjjel Popescu mérnök és neje, a Romana ucca 49. számú ház lakói, amikor hazatértek és az ötödik emeleten kiszálltak a felvonóból, lakásuk ajtaja közelében a sötét lépcsőházban megbotlottak. Popescu mérnök elesett, a felesége lehajolt, hogy férjét felsejítse, de egy hideg testhez ért. Hatalmasat sikoltott, a házbeliek összeszaladtak. Popescu mérnök felgyújtotta a villanyt és ekkor észrevették, hogy a lépcsőházban egy hulla fekszik. Megállapítást nyert, hogy Fritz Adolf, a telefontársaság harminché éves mérnöke a halott, amelynek koponyáján sérülés látható. Egyelőre nem lehet tudni, vajon baleset érte a mérnököt, vagy megölték-e. A sarki rendőr szerint Fritz Adolf éjjel után érkezett haza, ő is a bérházban lakik, egy hölgy volt vele, akinek kesztyűjét egyébként megtalálták a liftben. Fritz osztrák alattvaló volt.

Uj pogromhullám Lengyelországban

A huligánok meggyilkoltak egy zsidó fiatalembert. Egy lengyel községben a fellázított tömeg 40 zsidót sebesített meg

Varsó, február 5. A lengyelországi pogromhullám ismét egy zsidó áldozatot követelt. Lodzban a nemzeti demokraták háza előtt huligánok megtámadták a huszonkét éves Simon Chelemert, a lodzi Agudas Jiszrael elnökének fiát, akit több törzsurással sebesítettek meg. A fiatal embert a mentők a kórházba szállították, ahol intőzatos fájdalomkóros közepette halt meg. Ugyancsak Lodzban támadták meg a huligánok Lipmann Katowszki, Jozsef Grinstein és Malka Ginsburg asszonyt, akiket késszurásokkal és veréssel jelentősen megsebesítettek. Mind a háromukat bevitték a kórházba, ahol válságos állapotban vannak.

Az egyetemeken és a főiskolákon a zavargások még mindig nem szűntek meg. A varsói egyetem sulyosan sebesült diákjai között van Chaim Gottlieb, aki fia a neves zsidó képviselőnek és cionistának, dr Josua Gottliebnek. Állapota életveszélyes. A mezőgazdasági főiskolán azokat a zsidó diákokat, akik nem akartak bemenni a gettó-padokba, egyszerűen kizavarták. Már szinte szokássá vált, hogy a zsidó diákok állva hallgatják végig az előadásokat, mert nemzeti demokrata társaik nem engedik meg nekik, hogy megválasszák azt a padot, amelyben ülni akarnak, ők viszont nem hajlandók bemenni a számukra kijelölt gettó-padokba. A zsidó ifjak egyesületében a napokban gyűlést tartottak, amelyen felszólították az összes zsidó diákokat, hogy ne engedjenek a terrornak, hanem jelenjenek meg rendszeren az előadásokon. Az utóbbi napokban a varsói főiskolákon 16 zsidó diákot és 3 zsidó diákleányt sebesítettek meg sulyosan.

Varsó, február 5. A sejm legutóbbi költségvetési bizottságának egyik ülésén tárgyalta a kereskedelmi minisztérium költségvetését. Minsberg zsidó képviselő rámutatott arra a körülményre, hogy Lengyelország lakosságának alig 5 százaléka üzi a kereskedelmet. A zsidóellenes gazdasági bojkott miatt az általános forgalom erősen csökkent és az ország gazdasági energiája rengeteget szenvedett ezáltal. Amint a tengerentúl a fölöslegesség kávé behajtják a tengerbe, úgy pusztították el rendszeresen Lengyelország emberi energiáját. A vágatási

tilalom korlátozása minden valószínűség szerint az állat- és huskereskedelmet is sulyosan károsítani fogja. Már eddig is sokat szenved alatta a falu népe.

A kielcei vajdaság zsidó hitközségei felszólították dr Bernard Kahn Joint vezérigazgatót, aki történetesen Varsóban tartózkodik, győződjék meg személyesen a nagy nyomorról, amely a zsidók között uralkodik. Dr Kahn tanácskozásokat folytatott zsidó előkelőségekkel arról, hogy milyen módon lehet a lengyelországi zsidók számára konstruktív segínyt nyújtani. Az akció irányonalait egyelőre még nem fektették le. Dr Kahn rövidesen meg fogja látogatni Lengyelországnak ama városait, ahol a nyomor a legnagyobb.

Varsó, február 5. A Wielun járáshoz tartozó Dzialogszin községben bestiális zsidóellenes tüntetések voltak. Az antiszemita agitátorok által fellázított tömeg megharagta a zsidók vásári bódéit és fosztogatót. Negyven zsidót megsebesítettek, tízet sulyosan. Wielun városából nagyobb rendőrküldönmény ment a tett színhelyére, de a pogromhősök közül nem lehetett senkit sem elfogni. A zsidó lakosság helyzete kétségbeesett azért is, mert kifogyott minden élelmiszer és járványos betegség lépett fel.

Szükszornál, felfúvódásnál, légzési zavarnál, szivdögésnél, szédülésnél és fülzúgásnál a belek működését egy-két pohár természetes „Ferenc József” keserűviz csakhamar elrendezi az emésztést előmozdítja, a vérkeringést felrészíti s tiszta fejet és nyugodt alvást teremt. Az orvosok ajánlják.

Két törvény készül parlamenti iniciatívából. Bucurestiből jelentik: A kamarában tegnap parlamenti kezdeményezésből két javaslatot osztottak ki — írja a Tempo. Az egyik a közigazgatási törvény 11-ik szakaszának módosítására vonatkozik mégpedig oly értelemben, hogy a lelkészek és tanítók a jövőben helyet foglalhassanak a községi és megyei tanácsok kebelében. A másik javaslat március 15-re új vizsgát kér a tanítók másodfoku vizsgái számára. Ezáltal módosítanak a régi törvényt, amely évente csak egy vizsgalehetőséget nyújt a tanítóknak.

A Goldmark-zenekar hangversenye

Tegnap este ismét zsufolóság megtöltött színház közönsége előtt adta a téli szezonban első hangversenyét a Goldmark-zenekar, mely, amióta utóljára hallottuk, úgy szám-beli, mint minőségi vonatkozásban jelentős fejlődésen ment át.

A Goldmark-zenekar tegnap esti szereplése a legközömbösebb és legkritikusabb termézeteket is meggyőzhette arról, hogy a transzilvániai zsidóság — országrészi méretekben is — eme legjelentősebb kulturintézménye, tullendült a kezdet nehézségein és immár egészen komoly művészi feladatok megoldására is alkalmassá vált.

Már az a körülmény is, hogy a Goldmark-zenekar hangversenyei — ellentétben a más, szintén komoly és jelentős kultüreseményekkel szemben tanusított rendszeres részvételenséggel — valóságos társadalmi eseményt tudtak növekedni: annak jele, hogy a zenekar erkölcsi, anyagi, művészi és adminisztrációs vezetői valóban hivatásuk magaslátás állanak.

S egyben kétségtelenül nagy és magasatos hivatást is töltönek be azzal, hogy nemcsak a húság, nemcsak a külsőséges megjelenés, nemcsak a smokkság, nemcsak a felszines érdeklődés tényezőit tudták és tudják okosan dicséretes céljaik szolgálatába állítani, hanem teret és lehetőséget nyújtanak szunnyadó, kialakulatlan zsidó zenei tehetségek érvényesülésére, magát a zsidó közönséget pedig a klasszikus és a zsidó műzene szeretetére és megértésére nevelik rá.

A Goldmark-zenekar a transzilvániai zsidó zenekultura élén jár s ma már nemcsak példát mutató kulturintézmény, hanem közönséget teremt, nevei és a legnemesebb értelemben vett szórakoztató együttes is.

Eppen ezért a Goldmark-zenekar szemben a lelkisnylés, a vidékiesség vétkét követnők el, ha az olcsó dicséreték áradatát szórniánk legkomolyabb és legtárgyilagosabb kritikát is kiálló teljesítményeire.

A Goldmark-zenekar ma már nem diletáns társaság ambicióinak kielési területe, sőt ellenkezőleg: sok tekintetben nagyvárosi szintű zenei együttes. Eppen ezért inkább dicséretnek, mint gáncsnak számít, ha megállapítjuk, hogy tegnap szenzációs műsorának első számát: Beetaoven VII-ik szimfóniáját nem azzal az előnnyel, nem azzal a maradéknélküli tökélyvel hozta ki, amire talán képes lett volna. Talán kevés volt a próba, talán túl nehéz volt a feladat — ezért történt meg, hogy a különben pompásan lendülő karmesteri pálcának nem mindig engedelmesskedtek teljes odaadással a vonók és különösen a billentyűk.

Annál nagyobb kárpótlást nyújtott a közönségnek a Bruch-koncert interpretációja, melynek csodálatos, friss, feledhetetlen élményszámba menő szépséget akármelyik híres filharmonikus zenekarral egyenlő kiforrtsággal szólaltatta meg a zenekar — és Fejér Sándor, a zenekar új szólistája, aki pompás játékaival teljes mértékben igazolta a hozzáfűzött nagy várakozásokat. Nemcsak kivételesen tehetséges, vérbeli muzsikuss, hanem virtuóztításra hajló technikával rendelkező, forró temperamentumú, közvetlen, megjelenésében is nagyon megnyerő hegédművész. Ha a jóslatok jogosultak, úgy Fejér Sándornak nagy művészi karriert jósolunk.

Kitűnően játszott Bloch „Baal Seem” c. gyönyörű zsidó zenei alkotásának szólórészét is, amelynek zenekari partitüráját a kitűnő Boskovics Sándor írta, minden elismerést megérdemlően.

A legnagyobb teljesítményt úgy a zenekar, mint egyre kiforrottabbá váló, egyre magasabb színvára lendülő karmestere Encsua „Román rapszódijá”-nak előadásával érte el. Lendület, tűz, nagyszerű átérzés jellemezte a zenekar játékát, a dirigensi pálcá lendületét, mely ebből a zseniálisan felépített zenei műből minden rejtett és minden leplezetlen szépséget kihozott.

Meg kell dicsérnünk a zenekar fiatal, zsidó fuvos unjocait, akik máris megállják helyüket, a primhegedűsöket és köztük névszerint is Friedmann Ignácot, a kitűnő csel-lőseket és a brácsásokat.

A közönség forrón ünnepelte a zenekart és karnagyát: Boskovics Sándort, valamint Fejér Sándort, a zenekar új büszkeségét. Az ünnepség komolyságát az is bizonyítja, hogy a székesapokadások, az eléddig kötelezőnek hitt kérésék és hangoskodások nagyrészt elmaradtak. Templomban érezhetjük magunkat — a zsidó zeneművészet büszke és egyre áhítatosabbá váló templomában.

(s. l.)

Milyen boszorkány-konyhában főzték ki a bucaresti cseh követ elleni támadást?

Még az Universul is megbélyegzi a képviselőket, akik elferdítették Jan Seba könyvének egyes megállapításait. Antonescu fog válaszolni az interpellációkra

Bucuresti, február 4. (Az Uj Kelet tud.) Ezúttal külpolitikai természetű és még hozzá egy személyhez fűződő bonyodalom tartja izgalomban a politikai és diplomáciai életet. Nagyon kényes ügy: a Romániával szoros szövetségben lévő Csehszlovákia bucaresti követéről van szó, sőt még többről. Jan Seba követ „Oroszország és kisantant a világpolitikában” címen könyvet írt és ehhez a könyvhöz nem kisebb személyiség, mint Kamil Krofta cseh külügyminiszter írt előszót. A könyv nagy feltűnést keltett Csehszlovákiában és Prága városa a Massaryk díjjal jutalmazta meg. Nemcsak egyszerű könyvről van tehát szó, hanem olyan diplomáciai jellegű értekezésről, mely az utókor számára, mint a mai idők egyik alapos analízise fog fennmaradni és ezt a történelmi dokumentumot a hivatalos Csehszlovákia tette jelentőségteljes egyrészt a külügyminiszter előszavával, másrészt a Massaryk-díjjal.

Mit olvastak ki a felszólalók Seba könyvéből?

E könyv körül támadt a nagy vita a képviselőházban. Természetesen azok a pártok igyekeztek politikai tökéletet követni maguknak ebből a könyvből, amelyek már kezdetől fogva ellentétben az orosz-román barátsági szerződés megkötésével.

George Brătianu pártja részéről Atta Constantinescu, Gogák részéről pedig Scridon bistrítai képviselők emelték az Uj Keletben már ismertették kifogásaikat a könyv ellen. Az általuk felolvasott részekben Seba többek között azt is írja, hogy Románia háborús teljesítménye nem volt értékes, mert az ország közéletét a német befolyás korruptálta. Emellett a könyv a román külpolitikát is kritizálja. Titulescúról azt állítja, hogy meg akarta teremteni a szoros együttműködést Oroszországgal, éppen úgy, mint Csehszlovákiával, „de ez ellen felháborodott az a román polgárság, mely „munkánélkül és luxus”-ban él fél az orosz szövetségnek a nyugtalan társadalmi rétegekre gyakorolható hatásaitól.”

Az Universul Seba védelmére kelt

A jobboldali sajtó természetesen alaposan felfújta a jobboldali képviselők felszólalásait. Nagy meglepetésre azonban az Universul, mely a kisantantpolitika és a francia közélet irányítóját minden szélsőségesen jobboldali beállítottsága ellenére sem tántorított el,

a csehszlovák követ védelmére kelt és legutóbbi számaiban éles kritikában részesítette egy a képviselőket, mint azokat a köröket, amelyek Seba könyvének megjelenését alkalmassá találták a romániai külpolitika hagyományos vonalának megtámadására.

A lap „Ügyeljünk” címen vezércikkben foglalkozik a kérdéssel és megírja, hogy Jan Seba könyvét dr. Silviu Dragomir cluj-i egyetemi tanár, a cseh nyelv legjobb romániai ismerője, az Universul 1936 október 21-iki számában ismertette. Dragomir a legnagyobb elismerés hangján emlékezik meg Seba könyvéről, melynek különös jelentőségét éppen Krofta előszava és a Massaryk-díj megítélése adott.

„Az a mód, — írja az Universul, ahogy a kamarában vitatkoztak Seba miniszter könyvéről, szimptomatikus tünet azoknak számára, akik tisztában vannak a fáradságtalan harcral, amelyet a határainkon kívül lévő boszorkánykonyhák fejtenek ki országunk politikai kapcsolatainak meggyengítésére és a közvéleményben a tájékozatlanság felkeltésére.

Meghamisították az eredeti szöveget

Már régen leleplezték azt a helyet, ahonnan a közvélemény félrevezetését előkészítik. Erről a helyről származó röpcedulákat terjesztették a kamara üléstermében, mielőtt a szövegekről a közléseket megtették. És ami még szomorúbb,

a könyvből idézett részleteket olyan román fordításban tolmácsolták, amely nem felel meg az eredeti szövegnek.

Joggal kérték és a kamara elnöke joggal

rendelte is el, hogy a könyv részleteinek hiteles fordítását terjesszék a ház elé.”

A lap ezután Dragomir véleményét idézi a könyvből, majd így fejezi be:

„Azt hisszük, nagyon óvatosságnak és elővigyázatosságnak kell lenniünk ezekkel az időközönként megismétlődő ismert boszorkánykonyhákban sugallmazott támadásokkal szemben, melyeknek az a célja, hogy megrendítse a külpolitikánkba és szövetségeseinkbe vetett bizalmat.”

Igy ír az Universul és ismerve ennek a lapnak a román politikára jelenleg gyakorolt nagy hatását, nem is kétséges, hogy a jobboldali képviselők felszólalása azzal fog végződni, hogy a román hivatalos közélet teljes elégtételt fog szolgáltatni Jan Sebanak. Mindamellett érdekesnek tartjuk az alábbiakban ismertetni a „Dreptatea” a nemzeti parasztpárt hivatalosának véleményét is.

Windsor herceget Wales királyává akarják kikiáltani a kelták?

Érdekes hírek a kelták függetlenségi mozgalmáról

London, február 5. Néhány nappal ezelőtt zajlott le Londonban az az érdekes per, amelyről már hírt adott a világsajtó. Wales tartományban függetlenségi mozgalom indult meg, mely újjáélesztette a kelta nyelvet. A mozgalom független kelta királyságot akar a walesi tartományban. A kelta nyelv különösen az intellektuális körökben terjedt el és ez az ősi tájszólás, amelyet már csak néhány eldugott faluban beszéltek, a walesi vidékeken egyre diadalmasabban hódít tért. A függetlenségi mozgalom három vádlottját, akiknek egyike igen népszerű Walesben, tíz hónapra ítélte a londoni törvényszék. A tárgyalás után a Walesről beözönlött néhányszáz kelta gyűlést tartott a Hyde parkban. A szónokok kelta nyelven követelték a független Waleset. Az egész pernek az volt az érdekessége, hogy a vádlottak csak kelta nyel-

„Milyen látható érdekek befolyásolták ezt a rosszulindult misztifikációt? A mesterkedés nyilvánvaló: támadás a szövetségesek címére, hogy ez reakciót váltson ki. A módszer merész és szokatlan. De azok, akik ezt az eszközt használják, nem akarják tudni, hogy Seba Romániának őszinte és igazi barátja, aki fáradságtalanul dolgozik hazájá és Románia közötti kapcsolatok elmélyítésén. Vagy még valószínűbb, hogy mert ezt tudják és mert ez a cseh-román barátság együttműködés megzavarja a politikai hajótoronyok számításait, támadást kíséreltek meg Seba ellen.

Sem a barátság, sem a kölcsönös tisztelet, sem a két ország szövetsége, semmi az égvilágon nem ingatható meg hamisításokkal és mellébeszélésekkel. Nagyon jól ismeri ezt az országot, amelyet őszintén szeret, sem-

hogy nem értené meg a kamarai beszédek kétszínűségét.

Ez a támadás csak megtisztelő lehet számára. Azért kapta, mert energiával védte és szolgálja a cseh-román szövetséget.

Már maga az a tény, hogy a támadás arról a helyről jött, biztos jele annak, hogy kötelességet teljesít és hogy igaza van.”

Igy hangzanak a lapvélemények, szemben természetesen a gogista és georgista sajtóval, mely még mindig felszínen tartja a kényes problémát. A külügyminisztérium viszont a képviselőház átiratának megfelelően hiteles másolatot készít a könyv inkriminált részeitől, Antonescu külügyminiszter pedig rövidesen válaszolni fog az interpellációkra. Így valószínű, hogy az interpelláló képviselők hiába kavarták fel a kérdést: Seba tekintélye csorbíthatatlan marad a román hivatalosság előtt.

rült is. Ribbentropp melléfogása a német-japán egyezmény volt. Németországból való eltávozása előtt megígérte, hogy baráti szerződést fog kötni Angliával. Nem volt rá azonban elkészülve, hogy jöllehet az angol külpolitika elvben szeretné a paktum megkötését, de csak akkor, ha Németország csökkent a fegyverkezést és visszatér a Népszövetségbe. Ribbentropp ezeket a kellemetlen híreket nem közölte Hitlerrel. Ezzel szemben Japán felé irányította a Führer érdeklődését, mert arra gondolt, hogy ezen a révén könnyebben meg tudja kötni a paktumot Angliával is. Így Ribbentropp utóbbi tevékenysége majdnem kizárólag a japán-német egyezmény megkötésére szorítkozott és ebben a munkában semmi része nem volt a német külügyminisztériumnak.

Ez azonban lehetetlenné tette helyzetét Angliában is, ahol a német-japán meg egyezést diplomáciai melléfogásnak tekintették. De Németországban is sok tiltakozás hangzott el az egyezmény miatt. Von Neurath tiltakozott ellene, hogy a felelős külügyminisztert nem is értesítették ilyen nagyfontosságú tárgyalásokról. Göbbels azt vetette szemére, hogy a japán-német meg egyezésnek nemcsak, hogy propaganda értéke nincs, de a propaganda minisztérium tevékenységét paralizálta. Ezeket a támadásokat Ribbentropp személye ellen lehetőleg úgy intézték, hogy az angol követ sürgősen tudomást szerezzen róluk. Az ellenségeskedés olyan feszültté vált, hogy Ribbentropp idegállapota is megérezte. Kénytelen volt egy szanatóriumba visszavonulni, hogy egészségi állapotát helyreállítsa.

Ribbentropp londoni utódját már ki is jelölték von Papan személyében, aki amerikai sikertelensége után is még mindig a külügyminisztérium bizalmát élvezte. Von Papan kinevezését támogatja Neurath és Göring is, akinek befolyása Hitlerre olyan erős, hogy von Papan kinevezését már biztosra is lehet venni.

— Február 11-én válaszol a pénzügyminiszter Iunianak és Madgearunak. Bucurestiből jelentik: A kamara tegnapi ülésén Iunian után Cancioov pénzügyminiszter emelkedett szólásra és felhatalmazást kért a Háztól, hogy Iunian és Madgearu interpellációira későbbi időpontban adhasson választ. A kamara február 11-re tűzte ki a pénzügyminiszter válaszát.

Mérnök! Gyár! Orvos!

Minden német (25% redukció!), francia, angol, stb. folyóirat és könyv LEPAGE-nál Cluj. Kérjen ingyen jegyzéket LEPAGE-tól, Cluj, jelezve mely szakma érdekli.

Ribbentropp kegyvesztett lett és lemondottak londoni követi méltóságáról

Von Papan lesz Ribbentropp utódja. Ribbentropp lemondásának érdekes kulisszáit

Berlin, február 5. Jól informált politikai körökben az a hír terjedt el, hogy Németország diplomáciai szolgálatában nagyjelentőségű és várhatóan személyi változás következik be. A hírforrások arról számolnak, hogy Ribbentropp ezredes, Németország londoni követe, aki Hitler személyes bizalmasa is egyben, kegyvesztett lett a Führernél és már nem is fog visszatérni eddigi állomáshelyére, Londonba. Állítólag még karácsony után jelentkezett kihallgatáson Hitlernél és benyújtotta lemondását, természetesen nem a saját jószántából, hanem Hitler egyenes óhajára. Ribbentropp lemondása, amennyiben azt hivatalosan megerősítik, általános feltűnést fog kelteni Európaszerte. Ribbentropp mint Hitler bizalmasa került igen magas diplomáciai állásba és az igen jó megjelenésű egykori pszichológusok a Harmadik Birodalom külpolitikájának egyik irányítója lett.

Von Neurath külügyminiszter és Büllov, a külügyminisztérium nagyhatalmu tanácsosa, már kezdetől fogva elleneztek Ribbentropp megbízatásait, különösen azt,

hogy 1934-ben a leszerelési konferencián a német delegáció elnöke lett. A leszerelési konferencia csődjét azonban mégis Ribbentropp személyes sikerének könyvelték el, ezért nevezték ki londoni követté és ezért bízták meg az angol-német tengerészeti egyezményre vonatkozó tárgyalásokkal. Ekkor Ribbentropp nagyon alkalmazkodó és óvatos diplomatának bizonyult és a hitlerista sajtó hallatlan dicsőítésbe is kezdett a londoni követ mellett. És Ribbentroppot szerették londoni hivatalos körökben is, bár már első lépése — ballépésnek volt tekinthető. Amikor ugyanis a diplomáciai kar Ribbentroppot az állomáson üdvözölte, a német követ szeleburdi beszédet tartott a szovjetek ellen. Magánéletében is inkább az angol ellenzékkel tartott fenn kapcsolatot, nem pedig a kormány tényezőivel.

Neurath és Göbbels mindig aggodalommal figyelték Ribbentropp tevékenységét. Göbbels minden befolyását arra használta fel, hogy Ribbentropp tekintélyét Hitlernél alássa. Ez az igyekezete nemcsakára sike-

Faj és nemzet

Ez a címe J. R. Stenart amerikai természettudós most megjelent nagy tanulmányának. A befejező sorai így hangzanak: „Örület volna letagadni, hogy az emberi nem különböző fajta jegyeit mutatja. De még nagyobb örület volna bármely ilyen fajta jegyeit azonosítani egy nemzeti vagy népi közösség jellegzetességével. Ilyen alapon a németek nemzetük harmadrészét elküldhetnék Oroszországba a „mongoloid” kerekded koponyáikat miatt és az európai oroszok kinevezetetheték tiszteletbeli németté lakosságuk egyharmadát, mint hosszufejú „északi fajut”. A történelmi származást figyelembe véve, a bolgárokat kényeszeríteni lehetne, hogy mai szláv nyelvük helyett valamilyen türk nyelvet használnának és az arc jellegéből nyert következtetések alapján törvénybe kellene iktatni, hogy Leon Blum senkihez sem áll olyan közel, mint a száműzött spanyol királyhoz. A kultúremberiség legtöbb egyénét három részre kellene felszeletelni, hogy egy-egy megközelítően tiszta faj képviselőjének vallhassa magát. Ez volna az, amire a faji eszme politikai hívei vágyanak? Félek, hogy igen.”

Hét nap alatt Londonból Ausztráliába

Az elmúlt héten Anglia és Ausztrália új légi postai egyezményt írtak alá, amelynek életbeléptetése a repülés történetében új korszak kezdetét fogja jelenteni. A megállapodás szerint a london-brisbanei utazásul csupán hét napot fog igénybe venni.

Kilencvenhárom évvel ezelőtt, 1844-ben indult meg a rendszeres levélpostaközlekedés Anglia és Ausztrália között. A forgalmat vitorlások bonyolították le s az utazás időtartama — az időjárástól függően — 70—100 nap volt.

1852-ben azután a gőzhajó vette át a tereket a vitorlás szerepét. Ettől kezdve a gőzgépek fejlődésével karöltve fokozatosan csökkent az anglia—ausztráliai hajóút időtartama. Amikor azután bekapcsolódott a forgalom a lebonnyolításba a repülőgépek, ugrásszerűen rövidült meg az utazási idő, úgyhogy múlt év decemberében a Quantas Empire Airways hetenként kétszer induló gépei már 12 és fél nap alatt vitték el a postát Londonból Singapore-on keresztül Brisbanebe.

Az új egyezmény alapján üzembehelyezendő hatalmas postarepülőgépek, melyek már készülnek a rochesteri Short Brothers cég telepén, 20 ezer angol mérőföldnyi légi útvonalon fogják London nemcsak Ausztráliával, hanem Dél-Afrikával, Indiával, a Maláji-szigetekkel is összekötni. Capetownba 4, Indiába 2, Singapore-ba 4 napig fog tartani az utazás terve volt, hogy a jövőben a teljes postalevélforgalmat repülőgépek útján bonyolítják le.

A postadíjat igen minimálisan szabták meg. Mig annakidején féluncia súlyú (kb. 14,2 gramm) levél portója például Ausztráliába 1 sillinget tett ki, ami a mostani silling-érték négyszeresét tette ki, addig most ugyanezért, mint légiküldeményt csupán 1 és fél pennyt kell majd fizetni.

— A cselédkönyvek látmozása. A cluji rendőrkészlet az érdekeltek tudomására hozza, hogy január elsejével megkezdődött a cselédhivatalban a cselédkönyvek látmozása. A látmozás a város rendelete alapján történik és ennek ára 41 lej. A rendőrség felszólítja mindazokat, akik cselédek tartanak, hogy látmozassák a könyveket legkésőbb február hó végéig, miután ellenkező esetben 500—1000 lejig terjedő pénzbüntetéssel sújtják őket. Ugyanezt a büntetést rójják ki a cselédekre is, akik a látmozást elmulasztották. Felszólítja a rendőrség ezzel egyidejűleg mindazokat is, akik cselédek bejelentését elmulasztották, hogy ezt haladéktalanul tegyék meg, szigorú büntetés terhe alatt. A pénzbüntetések mindazonokon, akik a fenti rendeletek ellen vétnek, a legszigorúbban behajtják.

HIRDETÉS AZ ÜZLET LELKE:
HIRDESSZEN AZ UJ KELETBEN

KÖZGAZDASÁG

Elkészült az új tőzsdetörvény tervezete

Bucuresti, február 5. (Az Uj Kelet tud.) Az új tőzsdetörvény tervezetének kidolgozásával foglalkozó szakbizottság feladatának eleget tett és a kész tervezetet a kereskedelmi miniszter elé terjesztette, aki azt még a jelenlegi parlamenti ülészakon beterjeszti.

Az új tervezet három részre oszlik és

külön-külön foglalkozik az értéktőzsde, az árutőzsde és a vásárok kérdésével.

Az új törvény meghonosítja a határidő-üzletet, azonban egyben előírja, hogy ennek az üzletnek a bevezetése, valamint megszüntetése a mindenkori kormánytól függ, amelyik minisztertanácsi jegyzőkönyvvel dönt a kérdésben.

Husz—negyven százalékkal lesz állította a CFR a külföldi utvonalaikra szóló vasuti jegyek árát

A vasuti vezérigazgatóság megállapodást kötött a jegybankkal a belföldön eladott külföldi utvonalaikra vonatkozó vasuti jegyek átszámítási kulcsára. A valutakurzusok már életbe is léptek és a következők: dinár 4.02 lej (eddig 4.20), márka 39.90 lej (45), pengő 27.80 (34.50), font

701.10 (966), lira 7.45 (10.70), francia frank 6.95 (11.40), cseh-korona 4.55 (6.50), silling 27.80 (36), svájci frank 32.55 (eddig 52) lej.

A jövőben a vasuti jegypénztárak is ki fognak szolgáltatni külföldi utvonalaikra szóló személy-jegyeket.

Rövid üzleti hírek

Gazdát cserélt a Sant-anai hengergőzmalom. Az Arad megyében lévő Santana község legnagyobb hengergőzmalma, mely különböző ügyletek folytán egy bank érdekeltségébe tartozott, a közelmúlt napokban gazdát cserélt, amennyiben Catina Vasile timisoarai gabonakereskedő vásárolta meg 2 millió 600 ezer lejért. A szóbanforgó hengergőzmalom napi kapacitása egyébként 2.7 vagon. Ugyanitt megemlítjük, hogy a banati Becicherecul-Mic-on levő Reiter-malmot a timisoarai Dauerbach pénzesoport vásárolta meg 2 millió lejért.

A detai furnírgyár, mint most újabban értesülünk, igazgatóságának határozata értelmében kiszélesíti gyártási tevékenységét. Ennek megfelelően a gyár vezetője, Rupchich vezérigazgató 2 millió 607 ezer lejért nagyobb szabású géprendeléseket eszközölt Németországban. A detai furnírgyár különben a timisoarai Prochaska Testvérek érdekkörébe tartozik.

Felsőzámol a legelső banati borértékesítő társaság. A szőlőtermelésről híres banati Teremia-Mare községben hosszú évek sora működik a Varga, Müller & Co. borértékesítő részvénytársaság, mely a község és a környék hírneves borait közvetítette az országban és a külföldön is. Az utóbbi időben az említett részvénytársaság a timisoarai törvényszéknél bejelentette felszámolását. A felszámolásra megbízást kaptak: Mayer Péter, Menning Nikolaus és Brandl Károly.

A careli papírgyár gyártelepén új épület-szárnyat építettett ujonnan berendezendő cellulozgyára számára. Az ehhez szükséges gépi berendezés importjára a szükséges behozatali engedélyt a gyár már megkapta. A gyár energiaszükségletének fedezésére 1000 lóerős saját hőerőtelepet állít fel.

Az Agricola-Fonciera biztosító intézet Bucuresti Cal. Victoriei 11. számú ingatlanára a kincstár 7,500,000 lejtel bekezelte a törvényes díjtartalék biztosítására.

A mediási táblaüveggyár fuvott üvegek előállítására is áttér.

A mozgósínházak szindikátusa az illetékeknek általános összegben való fizetésére tett a pénzügyminisztériumnak ajánlatot.

Agronomul Biztosító Intézet megszüntette sighthi, szt.-gheorgheni, deji, onvítai, turdai, baimarei, valamint constantai ügynökségeit. — Alba S. A. cégelezés alatt Timisoaran kompencziós export-import ügyletek lebonyolítására új részvénytársaság alakult egymillió lej alaptőkével. — Resita-művek január 25-én üzembe helyezte második kohóját melynek évi termelő kapacitása 50,000 tonna nyers vas. Az első kohóval együtt, amely ugyanilyen kapacitású, a Resita évente száz ezer tonna nyersvasat tud előállítani.

— Drogrom elnevezéssel Timisoaran új r. t. alakult másfélmillió lej alaptőkével, melyből 1,200,000 lejt Singer László apportként vitt be a vállalatba. Az új cég orvosi műszerek és gyógyszeres foglalkozással foglalkozik. — Unirea Ardeleana elnevezéssel Clujon 370,000 lej alaptőkével élelmiszer-gyár részvénytársaság alakult, melynek igazgatói tagjai Mózes Henrik, Goldfried Ignác és Mihály. — Electrostar izzólámpagyár Bucuresti a poeni gyártelepének befejezéséhez még szükséges investíciók fedezésére alaptőkéjét 18 millió lejről 24 millióra emeli fel. — Bradul elnevezéssel Bucuresti székellyel, 3 millió lej alaptőkével új faipari részvénytársaság alakult, melynek igazgatói tagjai Schaerf David, Selzer Abraham és Gottlieb Ottó.

A cluji kisiparos szövetség évi közgyűlése. „A Kisiparos Szövetség cluji Fiókja február 7-én, vasárnap d. e. 9 órakor tartja évi közgyűlést a P. Mihai Viteazul 17. alatti helyiségekben a következő tárgysorozattal: 1. A múlt évi működési jelentés. 2. Mérleg és eredményszámla bemutatása. 3. A számvizsgáló bizottság jelentése és a felmentvény megadása. 4. Esetleges indítványok. (A Ploesti országos kongresszusi beszámoló.)

Járványos időben is

NYUGODTAN MEGYÉK HATA

SAPIN DESINFECTANT
SENLASLO
(SZT. LÁSZLÓ)
SAPIN-TALPA

mert rendszeresen használok a kellemes mentő toalettszappant. Megvéd a veszedelmes influenza ellen.

Árlejtések

Vad község (Fagaras megye): Február 15-én nagymennyiségű bükktüzifa eladása. Óvadék 5 százalék. Információk a primarián.

Noul község (Sibümege): Február 15-én 1590 szál tölgyfa eladása. Információk a primarián.

Arad megyei prefektúra: Február 11-én egy mechanikus Diesel-kompresszor beszerzése. Óvadék 5 százalék. Információk a prefektúrán.

Autonóm Monopólpénztár, Bucuresti: Február 9-én 25,000 kg. fehér karton és 4000 kg. pergamentpapír beszerzése. Óvadék 5 százalék. Információk CAM árubeszerzési ügyosztályán.

CFR vezérigazgatósága, Bucuresti: Február 9-én zártkörű árlejtés a CFR autóbüszknek szükséges autógumik és légkamrák beszerzésére. Óvadék 5 százalék. Információk a CFR gazdasági ügyosztályán.

CFR vezérigazgatósága, Bucuresti: Február 23-án 100,000 köbméter tüzifa beszerzése. (A január 11-i árlejtést megsemmisítették). Óvadék 5 százalék. Információk a CFR gazdasági ügyosztályán.

Ciuc megyei prefektúra: Február 25-én Gheorgheni pretura építése. Előirányzat 1,037,249 lej. Óvadék 5 százalék. Információk a prefektúrán.

Sebes-Alba: Március 2-án 141.64 hektár területű erdőség faanyagának eladása. Óvadék 40,000 lej. Információk a primarián.

Brusturoasa község (Bacau megye): Február 6-án 118.1 hektár területű erdőség faanyagának eladása. Kiküldési ár 407,772 lej. Óvadék 5 százalék. Információk a primarián.

Postavezérigazgatóság, Bucuresti: Február 13-án 5000 méter posztó beszerzése, sapkához és bluzokhoz. Óvadék 5 százalék. Információk a P. T. T. árlejtési ügyosztályán.

KELET ÉS NYUGAT KÖZÖTT

ZSIDÓ FIATALOK ANTOLOGIÁJA

1 9 3 7
A ZSIDÓ DIÁKSEGÉLYZŐ KIADÁSA

Megjelent és kapható az Uj Kelet könyvosztályában

Akinek sok a pénze

szívesen issza, mert jó és egészséges, aki pedig takarékoskodni akar azért, mert nagyon olcsó. De mindannyian szívesen isszák. A jómóduak egészséges voltát, a szegényebbek olcsóságát, pompás ízét és tápláló erejét kedvelik. Az olcsó és ízletes

Kathreiner és Franck
éppen a mai nehéz időkben ajánlatos!

Április végén megkezdí munkáját a cluji automata telefonközpont

Ionescu igazgató nyilatkozik az Uj Keletnek a clujt elefonközpont multjáról és jövőjéről

Cluj, február 5. (Az Uj Kelet tud.) Az automata telefonközpont bevezetésének munkálatai a befejezés felé közelednek. A telefontársaság már meg is kezdte az automata telefonkészülékek felszerelését. Még néhány hét és az egész városban felszerelik az új készülékeket és legkésőbb huszóra működni is fog az automata.

A kivénült cluji telefonközpont

Az átszerelési munkálatokkal kapcsolatban a telefontársaság cluji vezetője, Ionescu igazgató nyilatkozatot adott az Uj Keletnek.

— A cluji telefonközpont — mondotta — egyike a legrégebbi batériás helyi központoknak. Már 1914-ben gondoltak arra, hogy ezt a központot kicserélik. Sem akkor természetesen, sem jóval később nem került erre sor, hanem csak miután a newyorki Nemzetközi Táviró és Telefon Társaság vette át a postától kezelésbe a romániai telefonhálózatát, kezdődtek meg Clujon a kisebb-nagyobb javítási munkálatok a központnál, hogy az évek folyamán megnövekedett igényeknek valamennyire is eleget lehessen tenni. A régi telepeket kicserélték és a régi készülékeket újakkal váltották fel. Ezek a munkálatok azonban természetesen csak a legminimálisabban csökkentették a közönség panaszait, bár

a közönség mindig rendkívüli türelemmel és jóakarattal kezelte a telefontársaság munkáját

és belátással volt akkor is, mikor az ígéretek ellenére nem sikerült olyan hamar megvalósítani az automata központot, mint azt eredetileg tervezték.

Befejezés előtt a munkálatok

— A nyáron aztán megkezdődtek az általános munkálatok, hogy a régi központ feldozgatása és javítására helyett modern és minden követelménynek megfelelő új telefonhálózatot létesítsenek. A közönség figyelemmel kísérhette, milyen tempóban fejlődött az új telefonhálózat. A földalatti vezetékeket mindenfelé elhelyezték a városban, felszerelték a kábeleket a házak felett, valamint az ugynevezett Standard-típusú blok-kábeleket is, amelyeket a nemzetközi táviró-és telefontársaság mindenütt bevezetett.

Készén áll a telefonközpont székháza

— Ugyancsak ekkor kezdődött meg a telefonközpont székházának építkezése is. Mint ismeretes,

az építkezés körül rengeteg bonyodalom volt és miután az alaplakásokat egy telken már elvégezték, előlről kellett kezdeni az egész munkát,

mert kiderült, hogy a telek nem felel meg a követelményeknek. Az új székház majdnem készén áll már az Ovárban, a Neculcea és Radu uca sarkán. Ennek a székháznak a berendezése a legmodernebb követelményeknek és igényeknek is megfelel. A földszinten vannak a telefontársaság irodái, a telefonfilkék, az emeleten pedig az automata telefon gépei. A székház körül már nincs sok munka. Egész rövid időt fog igénybe venni a teljes belső és külső felszerelés.

Ezernyolcszáz automata-készülék

— A telefontársaság körülbelül 1800 automata-készülékkel rendelkezik. Jelenleg körülbelül 1400 előfizetője van a társaságnak és 1600 előfizetőre van berendezve, számítanak viszont arra, hogy

az automata telefon bevezetése után az előfizetők száma legalább kétszázszal emelkedik

és így szükség lesz az 1800 készülékre, hogy a további igényeknek is a legpontosabban eleget lehessen tenni.

— A telefontársaság — mondotta Ionescu igazgató — minden vállalathoz, amelynek több telefonvonala volt, külön kérdést intéz, fenn akarja-e tartani továbbra is a központos telefonrendszert és ebben az esetben a vállalat kis automata telefonközpontot kap, amely az egyes vonalak számára a kapcsolást önműködően elvégzi, vagy pedig külön-külön telefonvonalat akar minden egyes készülék számára.

Ionescu igazgató ezután a tarifákról adott szükséges nyilatkozatot. A tarifákban lényeges változás nem lesz, mindazok, akik 1931 után fizettek elő a telefonra és akiknek díj-szabását már a telefontársaság állapította meg a jövőben a telefontársaság díjait kell hogy fizessék. Arra a kérdésre, hogy a telefontársaság limitálni akarja-e az egyes ké-

szülökek előfizetőinél a beszélgetések számát, illetve a beszélgetések száma után akarják-e megállapítani a díjszabást, az igazgató kijelentette, hogy eddig semmiféle döntést nem történt. Ilyen irányú intézkedéseket nem tesznek. Később esetleg ezt is bevezetik. Természetesen a közönség szempontjainak figyelemmel tartásával.

Április közepén indul az automata központ

— Az automata telefontársaság a tevek szerint április 15-e és 30-a között indul meg. Clujnál viszont hamarabb lesz automata telefonja Aradnak, ahol a munkálatok kisebb akadályokba ütköztek és ahol valószínűleg március végén, de legkésőbb április elején meg lesz az újrendszerű telefon. Szóval Arad után Cluj a hatodik város lesz Romániában, ahol az automata telefon felszerelik. Eddig ugyanis Bucurestiben, Ploestiben, Sinaian szereltek fel automatát, az elmúlt év decemberében pedig Iasiban. Cluj után sor kerül a többi transzilvániai és regáti városokba is az automata telefon felszerelése. Oradea, Timisoara, Brasov kerül közvetlenül sorra, aztán Craiova, Galati, Balla, Constan-

ta, Chisineu és végül Cenautiban szerelik fel az automatát.

Egy hivatalnokot sem bocsátanak el

Ionescu igazgató nyilatkozott végül azoknak a hivatalnokoknak a sorsáról is, akiknek munkája az automata telefon bevezetésével feleslegessé válik. A társaságnál Clujon mindössze 8-10 hivatalnok van, akik feleslegessé válnak.

A telefontársaság viszont elhatározta, hogy ezek közül egyetlen egyet sem bocsát el.

Vonatkozik ez ugy Clujra, mint a többi városokra, ahol az automata központot bevezetik. A feleslegessé vált hivatalnokok egy részét más munkáknál alkalmazzzák saját székhelyükön, a többiek pedig áthelyezik olyan városokba, ahol még nem vezették be az automata telefont és ahol ezeket a tisztviselőket használni tudják.

— A telefontársaság — fejezte be nyilatkozatát az igazgató — husvétii ajándékkul szánta a cluji közönségnek az automata telefont. (—én)

Radeket és társait egy szibériai bányába vitték büntetésük kitöltésére

VARSO, február 5. (Rador.) A lapok szerint a párhuzamos centrum négy elítéltjét, Radeket, Sokolnikovot, Arnoldot és Stroilovot a nartcsaki központi börtönbe küldték (Szibéria), hogy az ottani bányákban töltsék ki büntetésüket.

Leszurta tanárát

a belgrádi technológia egyik kizárt diákja

Egy 15 éves diák sósevat akart tanárja arcába önteni rossz bizonyítványáért

Belgrad, február 5. A technológián ma osztották ki a felévi bizonyítványokat és ez alkalommal két izgalmas esemény játszódott le. A mértani szakon, a második osztály növendékei előtt egy tanár jelenlétében az osztályfőnök hirdette ki az eredményeket és közölte, hogy 35 hallgatót rossz előmenetel miatt eltanácsoltak az intézetből. A tanár közben eltávozott a tereméből és az osztályfőnök felszólította a hallgatókat, hogy ha nem értették meg az általa kihirdetett eredményeket, úgy kérjenek felvilágosítást tőle. Ekkor egy Morics György nevű 16 esztendő cattanói illetőségű diák lépett a tanár elé és kérte: magyarázza meg bizonyítványát. Az osztályfőnök ekkor ismét felolvasta a határozatot, amely szerint a diákok hanyagsága miatt kizárták az iskolából. Morics ekkor a dobogóra ugrott, kirántotta a székét az osztályfőnök alól, a földre teperte a ta-

nárt és dulakodni kezdett az első pillanatban védekezni sem tudó férfivel. Az eltanácsolt diák hirtelen tört rántott elő és kétszer a tanár hátába szurta a gyilkos szerszámot. Az osztályfőnöknek nagynehezen sikerült kiszabadulnia Morics kezei közül és az ajtó felé vándorolt, a diák azonban utána vetette magát és mellébe szurta kését. Az osztályfőnök eszméletlenül esett össze és életveszélyes állapotban szállították kórházba. Az orvosok nem bíznak abban, hogy sikerül megmenteni az életnek.

Az elektrótechnikai szakon Hirscher Jósef tanár hirdette ki az eredményeket. Itt egy Stepanovics Mile nevű 15 esztendő diák támadt a tanárra és sósavval telt üveg tartalmát akarta Hirscher arcába önteni. A tanár félreugrott és így a merénylet nem sikerült. Mindkét merénylőt letartóztatták.

„Vagy korlátlan zsidó bevándorlást Palesztinába, vagy szüntessék meg a zsidók elnyomatását Európában”

Lord Melchet feltűnést keltő nyílt levele a Timesben Londonba utazott a palesztinai főkormányzó

London, február 5. Lord Melchet nyílt levelet tett közzé a Timesben a királyi bizottság palesztinai vizsgálatával és az angol kormány palesztinai politikájával kapcsolatban. Lord Melchet feltűnést keltő levelében többek között a következőket írja:

„Ha Nagy-Britannia és a Népszövetség ténylegesen meg akarja oldani ezt a gyötör problémát, akkor vagy megengedik, és lehetővé teszik a zsidók Palesztinába való bevándorlását a megkövetelt mértékben, vagy

hatékony lépéseket tesznek, hogy megszűnjön a zsidók elnyomatása Európában.

Ma hallgatóságos megállapodás áll fenn abban a tekintetben, hogy ezt a kérdést nem érintik a diplomáciai tárgyalásokon.

Ha egy üstben főznek, úgy nem szabad elzárni az üst tetejét, mert különben robbanás történne. Igaz, hogy a zsidóságban a robbanás nem juthat kifejezésre, csatahajók, tankok és légibombák formájában, de megtörténhetik az emberi tevékenységnek magasabb köreibben, ahol az emberiség

amikor a hőmérő higanyoszlopa alábbszáll, a napok rövidülnek, az utca sáros, — akkor van szükség hatásos szerre a hűléses megbetegedések ellen. Ha érzése az, hogy grippe akarja megtámadni, vegyen be azonnal egy

ALGOCRATINE

ostyát, mely megóvja Önt esetleg hetekig tartó ágybanfekvéstől, betegség alatti keresztéptelenségtől és egyedüllétől. Algocratine megszünteti az ischias, csúz, köszvény, neuralgiák okozta fájdalmakat, fejfájást, fogfájást, menstruációs fájdalmakat, valamint a hűléses megbetegedések kellemetlen tüneteit. Algocratine megelőzi a bajt és gyógyítja meg a betegségtől és egészséget biztosít.

Gyógyszertárakban és drogériákban kapható

szelleme és lelkiismerete foglalja el a maga helyét.

Jeruzsálem, február 5. Sir Arthur Wauchope palesztinai főkormányzó péntek reggel repülőgépen Londonba utazott. A főkormányzó elutazásáról szóló hivatalos jelentés többheti szabadságról szól.

Wauchope főbiztos londoni utja hetek óta különböző találgatások és híresztelések tárgyát képezi a palesztinai sajtóban. Az arab lapok lanszirozták először azt a hírt, hogy a főkormányzót rövidesen Londonba hívják, ahonnan nem fog többé visszatérni Palesztinába. Később a londoni lapokban is felbukkant az a verzió, hogy Wauchope főkormányzót kicseréli a kormány és ezt megelőzőleg Londonba hívja őt. E pillanatban nem lehet megállapítani, hogy mi az alapja ezeknek a híradásoknak és mi a lényeges háttere a főkormányzó londoni utjának.

Bizonyosnak látszik, hogy a palesztinai angol közigazgatás alapos átszervezését határozta el a kormány. Másfelől viszont tudvalevő, hogy a királyi bizottság előterjesztéseivel egyidejűleg a főkormányzó véleményét is közvetlenül akarja hallani a kormány. Erre Wauchope maga is sulyt helyez. Ezért fenntartással kell fogadnunk a londoni uthoz fűzött messzemenő kombinációkat.

A Havas azt az egészen valószínűtlen híradást közli Jeruzsálemből, hogy Kfar Szaba kolónia mellett egy zsidó csoport rálőtt egy autbuszra, amelyben arabok ültek és több arab megsebesült. A híradás csak konfúzió lehet.

**Könyvek
Folyóiratok
Diszertációk**

a legmodernebb kivitelben készülnek a

FRATERNITAS

Könyv- és Lapkiadó Részvénytársaság nyomdájában Cluj, Str. Baron L. Pop 10. Telefon: 8-61.

SPORT

A férficsapat asztaliteniszvilágbajnokság USA és Magyarország között dől el

Románia a 8-9 helyen holtversenyben végzett Litvániával. Ausztria 5:0 arányban győzte le a világbajnokságban már biztos magyar csapatot

A clujli dr. Nagy Gabi a női egyes harmadik fordulójáig jutott

Cluj, február 5. (Az Uj Kelet tud.) A férfivilágbajnokságok utolsó napja néhány meglepetéssel szolgált. Az Egyesült Államok csapata biztosan győzött az osztrákok, a tavalyi világbajnokcsapat ellen, akik elszentvedtek második vereségüket és lecsusztak a harmadik helyre. Szembetűnő, milyen rohamosan fejlődik Amerika ebben a sportágban is. Ezelőtt néhány évvel még sehol sem volt, tavaly már a női egyesben Aarons és a férfipárosban MacClure — Blattner révén két világbajnokságot szerzett. Az idén a női csapatot már megnyerték az amerikaiak és még övek lehet a férfiak csapatai is. Ugyanis az osztrákok megsemmisítő, 5:0 arányú győzelmet arattak a magyarok felett. Ezáltal USA és Magyarország egyaránt 11-11 győzelmet szereztek és a nemzetközi szövetség döntése értelmében az első helyért újabb döntőt kell játszaniuk. A döntőmérkőzést holnap játsszák. Minthogy a küzdelem során a magyar csapat 5 1/2 óra küzdelemben minimális, 5:4 arányban tudta maga alá gyűrti az amerikaiakat, akik ügyesen gyümölcsöztették a világbajnokság előtti kététnapos budapesti tartózkodásuk alatt tanultakat, a döntő kimenetele nyílt, mégis a jobb idegzetű amerikaiak győzelme valószínű.

Románia csapata kikapott az angoloktól is, végül azonban két győzelmet aratott Belgium ellen 5:0 és Németország ellen szintén 5:0 arányban. A németek az amugyis kilátástalan meccset feladták. A Vladonet néklülőz román együttes négy győzelmével Litvániával holtversenyben a 8-9 helyre került a 13 nemzet versenyében. Kétségtelen, hogy Romániától, amely tavaly második volt, jobb szereplést lehetett várni (mi csak egyet jobb helyezést vártunk), de tekintettel a kiküldetést megelőző vizslyokra és az együttes tartalékos voltára, az eredmény reális. Egyéniben ugyan még javíthatnak versenyzőink, sorsolásuk azonban erre sem sok reményt nyújt.

A női egyéni verseny már meg is kezdődött s váratlan sikert eredményezett. Dr. Nagy Gabriella, az egyik román hölgyjátékos már a harmadik fordulójig jutott el. Lehet, hogy még tovább is megy, de ha nem, akkor is szép teljesítményt végzett.

Az utolsó „csapatnap” eredményei egyébként a következők: USA—Ausztria 5:2, Anglia—Románia 5:2, Magyarország—Franciaország 5:0, Litvánia—Belgium 5:1, Lengyelország—Jugoszlávia 5:0, Románia—Belgium 5:0, Csehszlovákia—Egyiptom 5:0, Litvánia—Németország 5:0, Ausztria—Magyarország 5:0, Románia—Németország 5:0.

Ehrlich övött...
Baden, február 3. Ehrlich, a lengyelek bajnoka, a tavalyi világbajnokság második helyezettje övött a férfies világbajnokság sorsolása miatt. Az ok, hogy minden erős játékos a mezőny egyik oldalára került. Az óvásról az éjjel döntenek. Valószínűleg elvetik.

A Sporttagblatt véleménye a román játékosokról
A Bécsben megjelenő Sporttagblatt legutóbbi számában a román asztaliteniszszók játékáról a következő megjegyzést teszi: A románok két kétségbeesztő pötyögtetőjüket Marint és Vladonet otthonhagyták. (A nem éppen előzékeny megjegyzés csak félig helytálló, mert Marin valóban védekező, de Vladone kitűnő támadó játékos is. Szerk.) A világbajnokságon résztvevő román csapat minden egyes tagja felejtetni tudja a tavalyi világbajnokságon történeteket. Ezek nem pötyögtetnek, sőt, többen közülük kitűnő támadó stílust játszik.

Kitűnően szerepelt az oradeai Makkabi az oradeai kerületi asztaliteniszversenyben

Oradea, február 4. (Az Uj Kelet tud.) Január 30. és 31-én a Makkabi rendezte meg Oradea kerületi bajnoki asztaliteniszversenyét, amely a következő eredményeket hozta:

I. oszt. férfiegyes: 1. Grünwald Makkabi. A második hely Spitz Makkabi és Várdi Makkabi között dől el. 4. Steiner III Makkabi.

II. oszt. férfiegyes: 1. Papp (Lic. Gojdu), 2. Robitsek (Licul Evreesc), 3. Klein Gh. (L. E.) és Kovács.

III. oszt. férfiegyes: 1. Rosenzweig Makkabi, 2. Robitsek (L.E.), 3. Klein St. és Fröhlich (L. E.)

Ifjúsági férfiegyes: 1. Klein T., 2. Kovács, 3. Weisz (Phönix Baia-Mare).

II. oszt. férfipáros: 1. Fröhlich—Gáspár (L. E.), 2. Fischer (M)—Weisz (Phönix B. M.), 3. Tolna—Bauda (L. G.) és Papp (L. G.)—Klein.

Az elsőosztályú férfipáros döntőjét később játsszák le.

Itt említjük meg, hogy az Eszaki Liga asztaliteniszbajnokságát is a Makkabi rendezte február hónap folyamán. A verseny komoly erőpróba lesz a márciusi országos bajnokság előtt, amelyet mint ismeretes a szövetség Cernautiban rendez.

Vasárnap kezdődik a magyar bajnokság tavaszi fordulóját. Budapestről jelentik: A magyar nemzeti bajnokság tavaszi fordulóját vasárnap megkezdődik. A vasárnapi programon a következő mérkőzések szerepelnek: Hungária—Budai, Bocskai—Ujpest, Elektromos—Kispest, Haladás—Szeged, Ferencváros—III. ker., Phönix—Budafok.

Futballista per a clujli hadbírósgon. A hatodik hadtest hadbírósga tegnap futballista perrel foglalkozott. A vádlottak: Gain és Seps, akik a tavalyi Gloria—Universitatea mérkőzést követő bankett után tozódó jókedvükben az uccán éjeneztek az egyetemi csapat vezetőségét. Ez azonban érthetően nem tetszett az egyik főtéren posztoló rendőrnök, aki ráadásul még a Romania szimpatizánsa is és a keletkező vita kissé elfajult... A hadbírósga a felek, valamint Buteanu Aurel dr és Nicoara védőügyvédek meghallgatása után felmentő ítéletet hozott.

Buteanu Aurel dr, a Patria főszerkesztője, a román-magyar sportbőke föltrehozója a Magyar Labdarúgók Szövetségétől remek-kivitelű ezüst emléklapokot kapott.

A világbajnokságra utazó román jégchokki válogatott Prágában, Párizsban és minden valószínűség szerint Brüsszelben is fog játszani. Prágában ellenfele Csehszlovákia válogatottja lesz.

HOL?

szeresse be minden gyógyszerész legújányosabban embaleghez szükséges cikkeit?

CSAK!

a „VULTURUL” cégnél CLUJ, Calea M. Foch 7. Telefon 308, mert

OTT!

lesz legjobban és legpontosabban kiszolgálva összes embaleghez szükséges cikkekkel, megkímélve több céggel való költséges levelezéstől és tárgyalástól.

SZÍNHÁZ-FILM MŰVÉSZET

— Mendel Ilus hangversenye Turdán. A turdai Zsidó Nőegylet azzal kedveskedik közönségének, hogy Mendel Ilus, a népszerű clujli koncerténekesnőt nyerte meg ma esti hangversenyére. A nívós műsoron Puccini: Pillangókisasszony és Muzet keringője, Delibes: Lakmé, Halévy: Zsidó nő áriái, Sorban, Cinimo, Rubinstein, Schubert és Lavotta dalok szerepelnek. A kíséretet dr Farkas László, az ismert szomorvos látja el, aki lelkes muzikus és a művésznő gyakori kísérlője.

ROMAN OPERA MUSORA

Szombat, február 6: Piros rózsák. (Iskolai matiné.)

A DAVILA SZÍNHÁZ MUSORA:

Február 7-én délután 3 órakor: Betár kenője. (A Székely Alkalmazottak Társasága műkedvelő gárdájának előadása. Olcsó helyárrakkal.) 1/26-kor moziloadás.

ROYAL MOZGÓ MUSORA:

Savoy Hotel 217. A szezon legszebb orosz-tárgy filmreke. Hans Albers legjobb alakítása. Rendkívül érdekes téma, grandiózus kiállítás, izgalmas, érdekesítő cselekmény. Műsor előtt a legújabb Fox világhírű.

EDISON MOZGÓ MUSORA:

Slágerműsor: I. Blood kapitány. A filmek filmje. Lyon Atwill-lel. II. Hálókocsik ellenőre. Ragyogó vigjáték. George Alexander, Theo Lingen.

MUNKÁJ MOZGÓ MUSORA:

Pénteken 3, 6 és 9 órakor, szombaton bál miatt nincs előadás. I. Viktoria. Társadalmi dráma. Fősz.: Theodor Loos és Louise Ullrich. II. A vihar. A legnagyobb orosz szovjet filmsláger. Román és magyar feliratok mindkét filmben.

HAR ZION

HAR CARMEL

Egyedül hajójárat, mely palesztinai lobogó alatt közlekedik Románia és Palesztina között. Rendszeres utas- és áruszállítás.

A legközelebbi hajóindulások Constantából Haifába:

Har Carmel	február 11	Har Zion	március 4
Har Zion	február 13	Har Carmel	március 11
Har Carmel	február 25		

Jegyek kaphatók az

Uj Kelet utazási osztályánál

„Kedem” utazási iroda

transzilvániai és banati vezérképviselőténél.

Teberszállítási ügyekben a

Lazar Bercovici Constanta

vezérügynökség szolgál felvilágosítással. Casuta Postala 65. Tel. 174. Táviratcim: Bercola

Eredeti közlemény.

„Nagyon meg vagyok elégedve a „Gastro D” gyógyszerrel,

amely máig ismeretlen volt a gyomor-bajok kezelésénél — írja Dumitru N. Vasile lelkész, Com. Cetate, jud. Dolj — és nagy bizalommal ajánlom minden szenvedőnek”.

Gastro D. kapható az ország minden gyógyszerárában és drogériájában, vagy postán megrendelhető 130 lej utánvét mellett Császár E. gyógyszerárában, Bucuresti, Calea Victoriei 124.

APRÓ HIRDETÉSEK

Egyszeri közlésnél egy szó 2 lej, vastagabb betűvel 4 lej. Legkisebb apróhirdetés 20 lej. Állástkeresőknek 30 százalékos kedvezmény. Apróhirdetések díja előre fizetendő. Jellegés levelet csak úgy továbbítunk, ha portóbélyeg mellékelve van.

Pár vagon prima tölgykéreg kapható. Illovi Bernat Zalau.

Raktárnak, vagy műhelynek megfelelő cca 80 négyzetméter területű félszuterén helyiség Reg. Carol II. 9. azonnalra kiadó.

Vidéki jólbevezetett detail fakeskedéshez nőtlen, pénzes társ kerestetik 250.000 lej tőkével. Ajánlatokat „Tőke biztosítva” jellegre a kiadó továbbít.

Angol és spanyol tanítást vállalok, hánál is. „Amerika” jellegre a kiadóba.

Hölgyek figyelmébe! Villany-, víz- és vasonolást, hajfestést, parókát művésziessen készítünk. G. Lotti, Cal. Regele Ferdinand 3.

Jól bevezetett naptárállalat rajonképviselőt keres. Komoly, bevezetett, esetleg hasonló tevékenységet kifejtettek ajánlataikat Rudolf Mosse hirdetőbe Arad, „Naptár” jellegre címezzék.

Kiadó szép butorozott szoba fürdőszobahaszánálattal. Gen. Berthelot 25.

Kiadó májusra modern, négyszobás udvari lakás. Ugyanott aazonnalra különbejáratu butorozott szoba. Mihai Viteazul 39. Ház-tulajdonosnál.

Keresünk egy-két szobás és háromszobás komfortos lakást, lehetőleg egy külön telken. „Külön lakás keres lakás előnyben” cím a kiadóban. Ugyneköt díjazunk.

Erettségizett, 24 éves, magas, jömegejelentésű, szombatot tartó fényképész önálló műteremmel, intelligens, csinos és megfelelő hozománnyal bíró élettársat keres. Ajánlatokat „Biztos egzisztencia” jellegre továbbít a kiadóhivatal.

Könyvelést szerény díjazás mellett vállal. Előzők jellege.

Fogászok! Vidéki városban bevezetett fogászati rendelő autorizált fogásznak átadó. Cim: Katz Cluj, Stroescu 8.

Vagyonos kereskedő 25 éves fia, aki apja üzletében tevékenykedik, keres háziasan nevelt, megfelelő hozománnyal rendelkező élettársat. Megkereséseket továbbít „Szerény” jellegre a kiadóhivatal.

Keresek május 1-re külön telken, vagy kertes házban 2 szobás komfortos lakást. Cim: „Star” Calea Marechal Foch 1.

Detail fakeskedésben jártas fiatalember alkalmazást nyerhet vidéki városban. Megkeresések „Szorgalmas” jellegre a kiadóba.

Egyszoba konyha fürdőszobás lakást keres gyermektelen házaspár. Cimet a kiadóba.

Fritz Rosenfeld

Tirili ut- a világ körül

Pompás modern ifjúsági könyv 158 lej helyett 58 lej Lepageánál Cluj. Postán utánvét-tel. Kérjen teljes ifjúsági, karácsonyi és Judaica jegyzéket Lepageától Cluj.

(19)

LOBAGOLA

EGY NÉGER ZSIDÓ ÖNÉLETRAJZA

XVII. FEJEZET

EMBEREVŐ TÖRPÉK KÖZÖTT

A fan-ok országában. Efinki kétségbeesik. Me gsebesülve. Emberevő nép az őserdőben. Efinki hűsége. A falu alagutja. Felfalnak? Az angol nyelv csodatétele. A kannibálok falvában.

Most már mindketten hallottuk a jeladó dobszót és szegény Efinki rettenetesen megijedt. Én is megijedtem, de nem annyira, mint ő, mert nem tudtam, hogy milyen nagy veszedelem fenyeget. De Efinki tudta. Szinte megbénult a rémülettől, se előre, se hátra nem mert menni, se indulni, se megállni. Mind a kettő veszedelmes lett volna. De azért Efinki mindent megtett, hogy engem megnyugtasson.

Két napi barangolás után Efinki rájött, hogy legnagyobb ellenségünk, a kegyetlen fan-nép országában vagyunk. Édesapám a fan-ok elleni küzdelemben nyerte kitüntetését és hazámnak teljes győzelmet aratott. Nyolcvan fan harcos és három fan vezér fejét hozta magával. Büszke hadizsákmány! A fejeket a ju-ju házban helyezte el és a király ezért a hőstétéért édesapámat Balogun-nak tette meg és saját asszonyai közül kettőt atyám tanyájára küldött. Ez nagy ritka kitüntetés volt.

Vissza nem fordulhattunk, ha akartuk, ha nem, előre kellett mennünk. Efinki tudta, hogy vége van, az uton folyton erről beszélt. De azt hitte, hogy én is halálra vagyok ítélve. Azt tanácsolta, hogyha elfognak, mondjam, hogy muzulmán vagyok és mikor imádkozom, utánaodozz a tuaregek imaszókjait.

Nem voltam tudatában a veszély nagyságának. Sokat hallottam már a fanokról, de csak annyira emlékeztem, hogy harcos népe és nem szereti a mi népünket, mert a háboruban legyőztük őket. De arról még csak nem is álmodtam, hogy olyan kegyetlenek, mint amilyeneknek később tapasztalnom kellett.

A dobszó ekkor: már nagyon hangos volt és mi igen közel lehattunk valamilyen lakott helyhez, az életnek azonban még semmi jelét sem láttuk. De egyszerre hangokat hallottunk és Efinki hirtelen olyat ordított, hogy ereimben megfagyott a vér. Szegény fiut egy csöves-asszagj lövés érte, — egy éles, kis acéladarab, melyet egy csoszéri hengeren röptenek át, mint valami sörétet. Ez a lövedék nem mérges, de elég ahhoz, hogy valakit megöljön.

Azt hittük, hogy mindennek vége. Efinki a földre rogyott, én lecsuszam a válláról — mert ő vitt engem — és én is lezuhantam. Először azt gondoltam, hogy talán kigyó, vagy gyík harapott a lábába, combjába és nem maradtam sokáig fekvő a földön, hanem hirtelen erővel felugrottam, hogy egy fára mászzak, nehogy a kigyó elérhessen.

De meglepetésemre Efinki visszahuzott, lefogott és a földre szorított. Tekintete, egész arckifejezése annyira megijesztett, hogy amennyire csak bírtam, üvölteni, ordítani kezdtem. De Efinki tenyerével befogta a számat és ugyanakkor nagy és mutatósujjával az orromat, úgy, hogy a lélekzetem is elállt. Azt hittem, hogy megőrült. Ha megértettem volna, hogy mit akar, mindketten sok bajtól szabadulunk meg. Szegény fiu borzasztóan szenvedett, ő tudta, hogy mitől, — én nem. Ő bizonyára azt akarta, hogy maradjak csendesen, mozdulatlanul fekvő, akkor talán soha senki sem akadt volna ránk. De az én kiabálásom és kapálózásom felborította minden tervét és az lett a vége, hogy kis, törpe emberek törtek ránk és fogtak el mindkettőnket.

Első pillanatban azt gondoltam, hogy ezek az apró emberkék fiúk, de később megtudtam, hogy ők azok az emberevő erdei nép, a fan-törzs szomszédja, amely az erdőt járja és mint a majmok, a fák és az indák között tanyázik. Édesapám elbeszéléseiből hallani már hallottam róluk, de szemtől-szembe még egyet se láttam. Sokkal nagyobbak, mint a pigmeusok, akik az afrikai szárazföld közepe táján élnek. Ezek a törpék, akikkel mi találkoztunk, a fanok szomszédságában telepedtek le, háboru idején a fanok mellett harcolnak, mert valahogyan a fan király

alattvalói. Színük valamivel világosabb, mint akár a fanok, akár az én saját népem színe. Fétis-imádók, de szertartásuk elütnek egyben másban a mi országunk szertartásaitól és inkább a fanokéhoz hasonlatosak.

Efinki az asszagj lövés pillanatában rögtön észrevette ezeket az apró emberkéket, de én csak akkor pillantottam meg őket, amikor egészen közelünkbe értek. Ugy nyüzsgöttek, mintha ezren és ezren lettek volna.

Ekkor Efinki elengedte a karomat. Efinki meztelen volt, de az én ruhámat ugyancsak megbámulta az ördögi kis emberkék csapata. Az egyik törpe hozzám lépett és vizsgálgatni kezdte, hogy mi van rajtam, de egy másik rákiáltott és az oly ijedten engedte el ingujjamat, mintha tűz érte volna és elszaladt. Azt hiszem, társa azt kiáltotta:

— Vigyázz! megharap!

Azt hiszem, ezek az apró emberkék már láttak fehér embert, megjegyezték maguknak, hogyan van az felöltözve és nagyon elcsodálkoztak, amikor ugyanolyan öltözetben láttak engem, egy nem fehér embert.

Efinki meg tudta magát értetni velük, ezért nyerse és gorombák voltak hozzá. Segíteni akartam neki, de ők nem engedték. Efinki odasugta nekem, hogy ne ellenkezsem és ha szólnak hozzám, ne feleljek nekik semmilyen nyelven, hanem csak bámuljak rájuk. Az én hűsége „követőm”, jó Efinkim, igazán mindent megtett, hogy megmentse az életemet. Efinkinek csak egyetlen szavába került volna és élve megfőznek és megesznek, még mielőtt elértek volna azt a helyet, ahova elhurcoltak. Mászálva és csuszálva, hasalva indák alatt és faágakon át, földalati alagutakon és természetes, mély lugason keresztül, végre egy nagy faluhoz értünk, amelynek falai izsapszerű, hazai agyagból voltak verve. Ezek a falak igen magasak voltak és én semmiféle bejáratot nem láttam rajtuk. Kíváncsi voltam, vajjon bevisznek-e minket a faluba és ha igen, hogy a falakon át csak úgy egyszerűen bedobnak-e.

Ekkor a kis emberek vezetője énekelni és ordítani kezdett, az éneket kísérete átvette, de hogy mit énekeltek, azt nem tudtam megérteni. A dallama még most is a fülemben cseng.

Szegény Efinki rettenetes kínban volt és nagyon nyomorultnak látszott. De vajjon csoda ez, nem szenvednének önk is ugyan-ugy, mint ő, ha tudnák, hogy elérkezett a vég? Efinki nemcsak hogy tudta, hogy meg kell halnia, de tisztában volt azzal is, hogy halála előtt milyen borzasztó kínoknak a kinjait kell elszennvednie.

Ugy látszott, mintha a föld megnyílnék. A cserjéket félretolták, mintha rugóra járnának, a fűvet is eltisztították, és előttünk egy koromsötét alagut nyílt meg. Az alagut bejáratánál hat erőteljes harcos állott, kezükben asszagj és pajzs. Az egyik néhány lépéssel felénk közeledett és olyan hangosan amint csak tudta, de lassu tempóban, ezeket a szavakat kiáltotta:

— Mi lor ma da yoho nidan

Hogy még emlékezem ezekre a szavakra? Hogyne emlékeznék ezekre a szavakra és ugyanigy emlékeznének önk is, ha hasonló körülmények között hallották volna. Szívet elfogta a rémület, amikor megláttam ezeket az embereket a gödör szerű bejárat előtt és megláttam az alagutat és eszembe jutott, hogy Efinkit igent intett, amikor megkérdeztem, vajjon ide visznek-e minket. A hátam is borszózott belé.

El akartam futni, de a kis emberkék minden oldalról körülfogtak és Efinki figyelmeztetett, hogy ne ellenkezsem. Így hát csendesen állva maradtam. Amikor az a fickó azokat a különös szavakat kiáltotta, tovább nem tudtam magamon uralkodni és felordítottam. Az az érzésem, hogy bedobnak egy gödörbe és élve eltemetnek. Könyörögni

kezdtem a kis embereknek, de nem értettek meg. Efinki rámszólt:

— Fogd be a szád!

Azt is mondta, hogy semmiféle bensülött nyelven ne beszéljek ezekkel az emberekkel és hogyha valami mondanivalóm van, beszéljek a fehér emberek nyelvére. Azt is mondta, hogy ezek az emberek nem bántanak engem, ők egyszerűen kapuőrök.

Még ezer és ezer kérdés fojtogatta a torkomat, de Efinki nyugalomra intett. Akkor az egyik kis ember Efinkit orronvágta azzal a kis csövel, melyet a kezében hordott. Valamit makogott a maga nyelvére, aztán csend lett. Én sirdogáltam, vinnyoztam és igyekeztem megérteni, hogy mindez mit jelent. Az a kis ember, aki megütötte Efinkit, valamit mondott az örnek, aki előbb kiáltott, mire az ör is válaszolt valamit, erre azután az apró emberkék mind körém futottak, végigtapogatták a lábamat, karomat, nyakamat, ahova csak értek, ott megcsipkedtek, úgy, ahogy az ember megtapogat egy csirkét vagy más madarat, hogy megtudja, vajjon elég gyenge-e a húsa.

Az történet ugyanis, hogy a kis emberkék elcserezték, átadták Efinkit értem, ami annyit jelentett: hogyha a törzsfőnök beleegyezik, engem adjanak oda a kis emberkéknek, hogy ők azután megögyenek. Efinkire nem volt valami nagy étvágyuk, inkább engem akartak. Akkor még nem tudtam, miről van szó, csak később tudtam meg szegény Efinkitől. Ebből láthatják, hogy milyen közel voltam ahhoz, hogy ezek a kis emberevők megfőzzenek és meögyenek. Egyszer már forogtam abban a veszedelemben, hogy a Guineai-öböl cápái felfaljanak, ha véletlenül nem megyek a hajó belsejébe, most abban a veszedelemben forogtam, hogy a kannibálok megfőznek és megesznek. Sokszor gondoltam erre és csak most látom igazán, hogy milyen szerencsés voltam, hogy ilyen borzalmas haláltól kétszer is megmenekültem.

Efinkivel együtt bezuhantunk a sötét nyílásba. Efinkit valóságos bedobták. Az örök átvette a sötét alagutot. Jaj, de milyen sötét volt! A cserjék és bokrok megint bezárultak a nyílás fölé. Egy ember az én karomat fogta, egy másik valószínűleg Efinkit. Az, aki engem hurcolt, egész uton mondogott, mondogatott valamit, de én nem értettem egyetlen szavát sem.

Jól megjegyeztem, hogy Efinki azt mondta nekem, hogy ne beszéljek hazai nyelven, így hát néhány szót dadogtam angolul, a fehér emberek nyelvére. Nem igen sokat tudtam angolul, de az mellékes volt, úgy sem értik meg, hogy mit mondok, így hát mindenfelét összebeszéltem, ami eszembe jutott: — Poridge—bread—sit down—go to bed—you know—you understand—I do—I will—I know—stop it...

Mindent, ami csak eszembe jutott, eladogtam.

Efinki hallotta a hangomat és tudta, hogy idegen nyelven beszélek. Oda is kiáltotta hozzám:

— Így van jól!

Utána rögtön nyöszörgést hallottam. Nem értettem, hogy ez mit jelent, mindenféle gondolat száguldott át a kis agyamon, de azért tovább nyafogtam:

— Silly ass—stupid fool—you ape—you dog—you beggar — és más ilyen csunya szavakat, melyeket az iskolában fehér gyerekektől tanultam.

Még mindig az alaguton át haladtunk. Nem világított semmi, de szemem lassanként megszokta a sötétséget és magam elé láttam. Körülbelül tíz percig mentünk akkor megálltunk és egy nagy kapu előtt. A kapu tulsó oldalán férfiak, asszonyok, gyerekek hangját hallottam.

A kapu szélesen kinyílt és mi az alagutból a városba léptünk. Az ör, aki az alagut tulsó végén is kiáltott, most újra ordítani kezdett. A szavakra emlékszem, de hogy mit jelentenek, azt sohasem tudtam meg. Ezt kiabálta:

— Baba va voho kpe nau.

Különösen a „kpe” még most is a fülemben hangzik. Amikor elkiáltotta mondókáját, mindenki ordította ugyanezeket a szavakat, összeültötte a tenyerét és ha az

egyik mondott valamit, a többi karban énekelte rá:

— Baba va!

És üdvözölve körbe táncolt.

Amikor Efinki, szegény „követőm”, oda kiáltott nekem: „Így van jól!” rögtön azután hallottam az alagutban, hogy nagyokat nyög. Mikor megpillantottam őt, amint kiéltünk az alagutból, rögtön tudtam, hogy mi történt. Vérrel volt borítva és majdnem összeesett. Mikor felém kiáltott, a kíméletlen örök egy asszagját döftek az oldalába és febevágták — ezért nyögött és nyöszörgött. Amint kiértünk, egy csomó ember elhurcolta, hogy hova, azt már nem tudtam, de később, bizony, megtudtam.

Egy nagy bekerített házcsoport kapujához vezettek, amelyet egy pár bensülött harcos erősen őrzött. Nem álltunk sokáig a kapu előtt, hanem bementünk és engem egy nagy kunyhóhoz vezettek, amelyet széles pitvar futott körül. Leültettek. A kunyhó a főnök otthona volt és azért vittek oda, hogy ki hallgasson. A kerítésen belül élénk élet zajlott, asszonyok futkároztak ide-oda, gyerekek játszottak. Mintha a világ minden gyereke ott jött volna össze. Férfiak siettek fel-alá, beszélgettek a nagy házba, kiszaladtak belőle, mintha fontos üzeneteket hoztak, vittek volna.

Kinyújtott lábbal ültem, mert sose voltam képes magam alá húzott lábakkal ülni. Mögöttem egy ember hosszú asszagjával kezében, egy-egy ór vigyázott minden oldalamon.

Azután hangokat hallottam és egy fiu ordított. A hangok bentről hallatszottak. Rettenetesen megijedtem. Ki tudja, hogy bányák majd velem, idegen fiuval, ez a kegyetlen nép, ha saját gyermekük így kiabál. Még csak el sem képzelhettem! Nemsokára néhány ember jött ki a kunyhóból. Együkük a fiut támogatta, aki még mindig ordított. Láttam a karját, hosszú mély vágások voltak rajta. Olyan volt, mintha keskeny sávokban kivágták volna a húst. Azóta megtudtam, hogy ez a törzs életéhez tartozik és minden fiu keresztülesik ezen, amikor eléri a pubertás korát.

Gondolataim szegény Efinkikez tértek vissza, mi történhetett vajjon vele? Hirtelen nagy sürgés-forgás támadt a kunyhóban, azután hangos beszédet és rekedtes nevetést hallottam. Egyik öröm mondott valamit, mire a másik hozzám fordult. Nem értettem, hogy mit akarnak, mit mondanak, de nem felejtettem el Efinki tanácsát, hogy ne beszéljek semmiféle bensülött nyelven. Így hát, ami eszembe jutott angolul, azt mondtam hirtelen nekik:

— Sit down, you clown—I don't know—why don't you try using soap?

Addig makogtam, mondogattam ezt, míg néhány férfi nem jött ki a kunyhóból. Az egyik ör karját alám fonta és felemelt. Talpra akart állítani, de én nem tudtam, hogy mit akar velem. Amikor felemelt, természetesen azt hitte, hogy állók, elengedett, én meg puffanva újra a földre ültem. Az örök egymásra néztek és nevettek.

Míg ez a fickó meg akarta értetni velem, hogy a lábamba akar segíteni, a főnök kilépett a pitvarba és csodálkozva bámulta, hogy az ör hogyan emel és ejt engem fel és le. Egy férfi valamilyen parancsot kiáltott, mire az ör gyorsan leejtett és mereven hasra vágódott, mert a főnök megjelent. A főnök nagyon sötétben nézett és hümmögött és szemét nem vette le rólam. Ne felejtsem el, hogy angliai ruhadarabok fedték testemet és cipő volt a lábamon — ugyanaz, amelyet akkor hordtam, amikor Skociából hazautaztam. A főnök beszél hozzám és én angolul így feleltem neki:

— You are not right, hold your row—you're blathering, you idiot—thank you—not at all—I think so.

A főnök természetesen nem értette, hogy mit mondok, hangos nevetésben tört ki, úgy nevetett, hogy majd kipukkadt.

Papir-zacskót

של פסח

a sighetri rabbinátus felügyelete mellett készit a

Kreindler és Marmor

papirzacskógyár (Sighet).

Kívánatra árajánlással szolgálunk.

FELLEBBVITELI FÓRUM

IRJA: SALAMON LÁZLÓ

Az anyai szerelet „biztosítéka”

Volt-e még rossz és kárhózas ügy ezen a világon, aminek ne akadtak volna meggyőzős védelmezői? Sőt: költői és bölcselői? Nem volt ilyen ügy a világon.

Az inkvizíció, szőnyegi áldozataik lelki üdvének megmentése érdekében négyteltek, gyötörték, égették. A vallásháborúk hadai isten szent nevében becstelentették meg a nőket, taposták szét gyermekeik agyvelejét és változtatták át romhalmazzá virágzó országokat. Forradalmak a jövő, ellenforradalmak a múlt dicsőségének megmentése érdekében virágoztatták fel az akasztófaipart.

Az ösztön, ami ezeket a fenkőlt cselekedeteket irányította, mindig ugyanaz volt, csak az ürügy és az igazolás változott. Csak a babona és az agyak sötétségének árnyalatai változtak az idők folyamán és az időben változó nemzedékek körében.

Az ember, aki mindig embertársának farkasa volt, lehetőleg úgy igyekezett a szenvedés elől menekülni, hogy a szenvedések elviselését vélt, vagy mondvasznált ellenségeire kényszerítette rá. S hogy néha, nagy ritkán felhorkanó lelkiismeretét megnyugtassa: az ember elméletét faragott a szenvedés testi és lelki előnyeinek igazolására, felemelő és megmésítő tulajdonságának aláhangsúlyozására.

A mindenkor áldozatok és szenvedők természetesen szívesen vették át ezeket az elméleteket, melyekből — miután kényszerhelyzetükben ugysem tehettek mást — glóriát fontak gyötrelmek köré, lelkeik és idegeik felröplése után pedig egyenesen az ég kegyetlen tekinteték, az üdvözlés elengedhetetlen kellékének.

Akik rájuk mérték a szenvedést a szenvedőkre — beteg és gonosz szadisták voltak, kéjgölgök a vérben és a gyötrelmek látásában; azok viszont, akik elviselték a szenvedést, rövidesen az öngyötírés (mazochizmus) megszállottjai válnak.

Gyötörök és meggyötörtök egyformán elferdült lelki alkatok hordozói voltak a múltban és hordozói a jelenben. Még akkor is, ha úgy a gyötörök, mint a meggyötörtök közösen teremtették meg a szenvedés költészetét, mondhatnók: vallását. Talán lelki alkattukban nem is nagyon élesen különböznek egymástól a szenvedés bibliájának hitvallói, még akkor sem, ha az egyik a szenvedést osztó, a másik a szenvedést elviselő fél.

Mintahogyan az ábra is mutatja. Hetek óta folyik a purparlé budapesti és hazai lapokban arról, a józan ész előtt határozottan visszatetsző kérdésről, hogy vajon helyes dolog-e a szülés gyötrelmetől megszabadítani az anyákat, vagy sem?

A kérdésfeltevés nem új és nem is tulajdonosan eredeti. A középkor századaiban mártalálkoztunk vele, amikor is az egyházak képviselői azzele, az indokolással vetették el a fájdalom csillapítószerke használatát, hogy ezek megfosztják a szenvedőt az isteni akarat által rá mért és így nyilván nem okatlan gyötrelmet elviselésétől.

A tisztítóiz elköpzelése inspirálta ezeket a tilalmakat, valamint a szenvedés költői és filozófiai tisztelete, ugyanaz a lelki beállítottság tehát, mely a háborúban sem lát mást, mint „acélfüldöt”, a férfias erények próbakövet, tüzkereztséget és tisztítóizet.

Modern középkorunkban, a fajelmélet virágzásának s az emberi vadság reneszánszának idején igazán nincs okunk csodálkozni azon, hogy ugynevezett „felvilágosodott” tollforgatók (persze férfiak) azzal az indokolással vetik el a nők szülési fájdalmainak injekciókkal való kiküszöbölését, — hogy e fájdalom kiküszöbölése le fogja csökkenteni az anyák szeretetét kinnal szült gyermekeik iránt!

A szenvedésnek micsoda barbár tiszteletét fejezi ki ez a magas intellektuális aggodalom! Ami annál is inkább érthető, mert férfi aggodalmaskodik az anyák fájdalmának megszüntetése felett, igen: férfiak aggodalmaskodnak, akik a Teremtés művéből minden következmény nélkül veszik ki irigylendő részüket s akiknek a világot sem jutna eszükbe például ama csillapítószerke ellen felemelő szavukat, melyek a fogfájás kínjait enyhítik.

Nem pedig azért, mert a fogfájás démona őket is utólrhethi.

Ha szeretet mértéke attól függne a világon, hogy ki mennyit szenvedett a szeretet elnyeréséért, vagy ajándékozásáért, akkor fizikailag egészséges és viszonylag kiegyensúlyozott életet élő emberek egyáltalán képelenek volnának arra, hogy szeressenek,

vagy alkalmatlanok volnának arra, hogy szeressék őket.

A tapasztalat, a valóság egyetlen döntő kritériuma azonban ennek éppen az ellenkezőjét igazolja. A sokat szenvedett ember rendszerint megfélemlített és megalázott ember is s így kevés érke van a tisztá de-ri, az igazi öröm hellasi mosolygásu szépségéhez. A sokat szenvedett ember — ha csak nem támaszkodik valami vallási vagy világnézeti érzés, illetőleg gondolat mankójára, — rendszerint bosszúállóvá és gyűlölködő természetűvé lesz, örök megbántottá, aki azzal igyekszik rekompenzálni magát, hogy az élet minden vonatkozásában lehetőleg bántó tulajdonságait érvényesíti. Rendszerint a szenvedők azok, akik igen gyenge érzékekkel vannak felruházva a szenvedés iránt. A világ legélettágadobb, legkomorabb, a földet siralomvölgynek nyilvánító valásalapítói rendszerint maguk is nagyon megalázott, megüszött, sokat szenvedett s ennek következtében beteg lelki, vagy betegesen képződő emberek voltak.

A nagy zsarnokok rendszerint kegyetlenkedő szadisták, akik ifjúkoruk megaláztatásait, kisebrendüség érzéseiket bosszúlják meg embertársaikon, vagy sötét féltelmüket

rejtik még sötétebb tetteik leplébe.

Ha a szenvedés — mint azt egyes teológusok, lélekbuvarok és mai „felvilágosodottak” állítják — jobbá, szeretetre hajlamosabbá tenné az embereket, úgy az elviselt borzalmas szenvedések nagysága és sokasága révén, az egész mai emberiség angyalok gyülekezete és nem hóhérok, inkvizítorok és kegyetlen gyűlölködők társasága kellene hogy legyen.

Az a jelenség, hogy az emberi vadság és gonoszság éppen a nagy gazdasági és társadalmi válságok (forradalmak és ellenforradalmak) idején burjánzik fel és állandósul, éppenséggel nem annak jele, hogy a szenvedés mértékeltensége jobbá tenné az embereket, hanem ellenkezőleg: természetük állati vonásait helyezi előtérbe.

A szenvedés szerelmesei és az öröm szerelmesei, a szenvedés igenlői és az öröm hitvallói nemcsak alaptermészetükben különböző típusu emberek, hanem világnézeti vonatkozásban is világok állanak és állottak mindéig közöttük.

A szenvedés bölcsellete a mindenkor társadalmi reakció bölcselete volt és marad a sötételátás hitvallása, míg az életigenlő, az emberi fejlődés lehetőségében hívó és az általános boldogság követelésében kicsucosodó bölcselét — még ha netán vállalja is a szenvedés kényszerét — mindenkor a haladás irányába eső politikai és társadalmi mozgalmak szellemi fegyvertárát gazdagította.

S a tényleges emberi haladás minden szakaszát éppen a természeti és társadalmi, a biológiai és pszichikai szenvedések leküzdése, egyes fizikai szenvedések megszüntetésének diadalmas pillanata tölti ki.

Ha az anyai szeretet kritériuma a szenvedés nagysága volna, akkor ennek a szeretetnek további fejlődése és állandósulása — logikusan — csak akkor volna elképzelhető, ha a szeretett gyermek maga is nagy szenvedések tőrője és hordozója lenne.

Már pedig a gyermekek nem „mater dolorának” szeretik látni édesanyjukat, hanem szeretik éppen ar a irányul, hogy boldogga, örvendezővé tegyék őket, mintahogyan az anyák is boldognak akarják tudni gyermekeiket, ha egészséges lelki és okos teremtesek.

Az anyai szeretet független attól a kintől, amellyel az anyák világraszülők gyermekeiket, hiszen anyák és orvosok tudják legjobban, hogy a szülési fájdalmak milyen hamar elfelejtődnek, emléküik mennyire betokolódik a tudatban és emlékezetben.

Egy anya számára sokkal felejthetlenebb gyermeke első mosolya, első gügyögése, mint a szenvedés, amelyet kiadott érte.

Ne féltsük tehát az anyai szeretet nagyságát és mélységét szadista lelki doktrínéktől, akik — mert ők mentesek tőle — továbbra is az emberiség közkinccséként akarják megőrizetni a szülési kínokat.

Ezek a „közkinccsek” a valóságban az emberiség köztáiki közé tartoznak, melyeknek megszüntetése a legnevesebb és legnagyobb feladatok közé tartozik és örök hálára köteleznek bennünket ama jötevek: orvosok, társadalomkutatók, nagy álamférjak iránt, akik a „minél több boldogság minél több ember számára” elvét fölébe helyezik ama sokkal több természeteknek, amelyek a „minél több szenvedést minél több ember számára” elvét ültöik a világra.

Jidovița az első transilvaniai zsidó település

Honnan kerültek Jidovițara a zsidók? Az országos főrabbi, Ezekiel Panet kedvenc községe

Cluj, február 5. A transilvaniai zsidó hitközségekről írott cikkeink kiegészítéséül kapjuk az egyetlen, majdnem szintiszta zsidó község alakulásáról szóló szociológiai ismertetést. Az érdekes cikket az időközben abbamaradt nagy zsidó enciklopédiának szánta szerzője: Káhn Jenő ur.

Transilvania északkeleti részén, Bistritától északnyugatra 21 kilométernyire fekszik Jidovița, amelynek régi zsidó neve: Inter-Adam. A község neve ebből lett a későbbi évek során Tredam, míg újabbban lakóinak nemzetisége miatt: Jidovița.

1762—64. években keletkezett a község, a töle nyugatra fekvő Lusca nevű román falu zsidóságából. Akkoriban az osztrák uralom Nasaudon határozott szervezett, az ezred a megye két legjelentékenyebb városát, Bistritát és Nasaudot új országgal kötötte össze és nagy hidat építtetett Nasaud keleti végén a Somes folyón. Zsidók is bekapcsolódtak az építkezésbe, mint munkások és mint árusok. Amikor később megindult a két város közötti forgalom, néhány luscai zsidó házhelyet és pálinka főzési jogot bérlet az illetékes földesuraktól, az országot mentén. Lassanként egyre többen költöztek ide más vidékekről, főleg Maramuresből. Ők nevezték el a zsidó telepet Unter-Adamnak, mert az Adam-hegy alatt terült el.

Hitközségi élete már 1762. előtt bizonyára elég élénk volt. A luscai zsidó község háromszáz éves, vagy talán még öregebb. Egyik sarkövön világosan olvasható a héber

évszámoknak megfelelő 1680-ik év, de a temetőben ennél régebbi kövek is találhatóak.

Az új telepen 1800 után imaház és chéder épült, de a schacter, aki egyben a papi funkciókat is ellátja, Luscan élt. 1820-ban kaptak metszőt. A mai fatemplom 1837-ben épült, az érdekes faragásu frigszekény is ugyanabban az évben készült el. A zsidó település iránt főleg Ezekiel Paneth, országos főrabbi tanusított nagy érdeklődést. Több ízben eljött Albaulidáról ide és ő volt az, aki 1838-ban bevezette a hitközségi könyvbe, a „pinkesze” a templomi ülések első tulajdonosainak neveit, számszerint huszonnyolcat. Ha hozzávesszük azokat, akiknek nem volt módjuk templomülést venni, továbbá a metszőt, a melamedot és a sámeszt, akkor a zsidó település 35—40 családra tehető. Ezekiel Paneth országos rabbi hozta Lengyelországból Mose Wertzberger saktert az első helyébe. Ez a Wertzberger öse a Transilvaniában és Csehszlovákiában elterjedt chaszidikus Wertzberger metsző-családnak.

1848—49-ben a zsidó községen többször átvonuló magyar-román-orosz csapatok nem bántották a lakosságot. 1849-ben az osztrákok azonban már kegyetlenkedni kezdtek és három tuszt vittek magukkal Cernauba, közöttük Gewürtz Jekuti hitközségi elnököt, akit azonban Urban román felkelő vezér intervenciójára hazaengedtek.

A zsidó község 1850 után virágzott fel. Anyagiilag épügy, mint kultura tekintetében. Majdnem minden zsidó koncessziót kapott

a pálinkafőzésre. Jidovița pálinkája messze földön híres volt, főleg kitinő aromája miatt. Néhányan a szeszfőzők közül meggazdagodtak, a jómódu szülők gyermekeiket mély vallásos nevelésben részesítették, lányukat pedig ugynevezett „finom” bocherekhez adták férjhez. Ugyanebben az évben került Jidovițara Sighetről az akkori híres Káhn család egyik tagja: Jomtov Káhn. Veje volt Gewürtz Jekutielnek. Ő maga is meggazdagodott, amellet azonban híres volt jötekinységéről és korrektségéről. Szeszgyárát egészen modernül szerelte fel és marha-hizlaldája messze vidéken híres volt. Birtokai voltak, erdősegei és jól megalapozott pénzügyi igazgatósági tagja lett. Rövid néhány év alatt Transilvania egyik leggazdagabb zsidójává küzdötte fel magát.

Jomtov Káhn anyagi támogatásával sikerült elérni, hogy Jidovița megkapta első rabbiját, Mordecháj L. Löb személyében. Ez a rabbi más régiókból került a chaszidiztikus könyvezetbe. Pécsét született és ugyanott kapott rabbiékesítést. Nem is akart rabbi lenni, negyvenéves koráig a Dej melletti Orisor községben, mint kereskedő dolgozott és szabad idejében szorgalmasan tanult. Az akkori deji rabbi, Paneth Mendel rábeszélése engedett és így foglalta el a jidovitali rabbiéket. Nagyon szerették és több ízben hívták Bistritára rabbiának, de a jidovitaliak nem engedték el. Askenáz származása ellenére az akkori idők legkiválóbb chaszid rebbéi is elismeréssel írtak és beszéltek róla. Az volt a főereje vallásiakban, hogy soha semmiféle valláspolitikai viszályba nem bocsátkozott. Résztvett az ortodoxia különválasztási mozgalmában és 1872-ben elismertette a hitközség alapszabályait.

1885 őszén, egy péntek este, a hitközség elnöke, a kiváló Káhn Jomtov rablótámadás áldozatául esett. A gyilkosság megrendítette az öregező papot, aki halála előtt megválasztotta vejét, az akkor Rodna-Vechében működő Freund Abraham Josuát. Löw rabbi nyolcvanéves korában halt meg 1904-ben, negyven évi működés után. Freund Abraham a sighetit tekintélyes chaszid család sarja volt, hiva a Teitelbaum rabbiécsaládnak. Az új jidovitali rabbi más természet volt, mint apósa: harcos temperamentum, megalkuvást nem ismerő chaszid, önsanyagató és tudós. A mikve és söchita ügyekben elismert szaktekinély. A sandeci rabbidinasztia hiva. Állandó összejöndülései voltak a vijniti rabbidinasztia hivaival. Ellenlábasa volt megboldogult Glasner Mose cluji főrabbinak is, akit egy sakter és egy mikve ügyből kifolyólag került ellentétbe. 1913-ban átköltözött a néhány kilométerre fekvő Nasaudba, de itt sem érezte jól magát. A környezete ugyanis nem volt eléggé chaszid számára. 1932 nyarán halt meg Satharon, hetvenhét éves korában. Vele korunk egyik legnagyobb chaszidja szállt sírba.

Jidovița az ország egyik majdnem szintiszta zsidó községe. A községi tanácsban 1933 januárjában 7 zsidó és 1 keresztény ül, a bíró régi idő óta zsidó volt. A környékbei román és szász néppel Jidovița népe soha nem különbözött össze. A hat évvel azelőtti népszámlálás 219 lelket tüntet fel, közöttük mindössze 30 a nemzsidó.

Az ígéret földje

A KEREN HAJJESZÓD NAGY PALESZTINA BESZÉLŐ FILMJE

A világhírű film folytatja transilvaniai körutját!

Oradea: 1937 február 9—10—11-én a Dorian moziban! A film előtt Moritz Geiger, a Jewish Agency jeruzsálemi központjának delegátusa tart előadást.

UJ KELET *Legújabb hírek*

Beck külügyminiszter a lengyelországi zsidókérdésről

London, február 5. A Times genfi tudósítója hosszabb nyilatkozatot közöl Beck örnagytól, Lengyelország külügyminiszterétől, a lengyel kivándorlási problémáról. Beck külügyminiszter többek között kijelentette, hogy a zsidó kivándorlási probléma Lengyelország gazdasági és társadalmi helyzetéből adódik. A kérdés politikai oldala nem bír nagyobb jelentőséggel. Ha megszűnik a gazdasági nyomás — mondotta Beck, a politikai antiszemitizmus is magától elesik. A kormány a maga részéről a leghatározottabb lépéseket tette meg a kilengések megszüntetésére és a polgárok biztonságának garantálására.

Leonard Stein bekerül az angol alsóházba?

London, február 5. Leonard Stein, a Jewish Agency jogtanácsosát, a közismert londoni zsidó ügyvédet, aki legutóbb a királyi bizottság előtt tett vallomásaiban keltett általános feltűnést, az angol liberális párt Whitehapel választási körzetében lépteti fel képviselőjelöltnek. Leonard Stein jelöltetését különösen Sir Joh Simon belügyminiszter támogatja. Cionista politikai szempontból mindenesetre jelentőséggel bírna Leonard Steinnek az alsóházba való beválasztása.

Hazaérkezett Varsóból Constantinescu bankkormányzó

Bucuresti, február 5. Ma délután 4.55 órakor a fővárosba érkezett Miha Constantinescu bankkormányzó, aki Varsóban tárgyalásokat folytatott a lengyel gazdasági és közélet vezetőszemélyiségeivel. Constantinescu elsősorban a lengyel bankkormányzóval tárgyalt, de kihallgatáson volt Moszcicki köztársasági elnökkel is. A pályaudvaron a jegybank vezetőjét tisztviselői, a lengyel követség megbízottai és számos újságíró fogadták. Constantinescu megelégedését fejezte ki a Varsóban tapasztalt igen kedvező légkör felett és hangoztatta, hogy tárgyalásai kimélyítették a két ország közti gazdasági viszonyt. A hónap végén a lengyel bankkormányzó visszaadja látogatását.

Központi zsidó gazdasági tanács létesül Lembergben

Varsó, február 5. A lemberg kereskedők szövetségének kezdeményezésére értekezletet tartottak a lengyel zsidóság politikai és gazdasági vezetői a zsidóellenes bojkottmozgalom leküzdése ügyében. Az antiszemita bojkottról dr. Richter, a kereskedelmi kamara tagja tartott referátumot, majd elhatározták, hogy központi gazdasági tanácsot létesítenek az összes politikai csoportok részvételével a bojkott elleni harc megszerzésére.

Fény derült a piperai gyilkosságra

Bucuresti, február 5. Hosszas vizsgálat után Stanescu vizsgálóbírónak sikerült teljes fényt deríteni a piperai hármás gyilkosságára. Ma kiadták a letartóztatási végzéseket a következők ellen: Dumitru Bodocea katonafőttes, Nicolae Velicu gazdatiszt, Dumitru Bocociu és N. Nitropescu katonák büntársak. Az egyedüli, aki tettét bevallotta, Velicu. Az ő állításait mindenben igazolják a talált bizonyítékok.

A nemzeti munkatörvény alkalmazásáról interpelláltak a kamarában

„A kormány tagjai ne vállaljanak igazgatósági tagságot”

A kamara mai ülésén *Alvirescu* nemzeti parasztpárti arra kérte a földművelésügyi minisztert, bocsásson megfelelő famennyiséget a bucovinai hatóságok rendelkezésére, hogy gátakat építhessenek. *Moraru* liberális a cernauti és chisineui metropoliaik egyesítése ellen tiltakozik. *Alimanisteanu* többségi kéri a kereskedelmi minisztert, küldjön ki bizottságokat a nemzeti munka védelmére vonatkozó törvénynek a vállalatoknál történő alkalmazása kivizsgálása ügyében. Minden megyében működjön ilyen bizottság, ami hatékony ellenőrzést biztosítana. *Nae Popescu* kéri, hogy a kormány és

a parlament tagjai ne vállaljanak tagságot bizonyos vállalatok igazgatóságaiban, mert csak így lehet a törvény alkalmazását biztosítani. Azok, akik tagjai különböző vállalatok igazgatóságainak, mondjanak le. Az ülés folyik.

A szenátusban Filip kéri a kormányt helyezze územbe a hunedoarai kohókat, ahol igen sok mőc kapna munkalehetőséget.

Patraulea nemzeti parasztpárti a pitesti erdőigazgatóságnál elkövetett visszaéléseket teszi szóvá, végül *Orleanu* többségi a montreuxi konferencia eredményeivel kapcsolatban interpellál.

Egy teljes Reichswehr hadosztállal harcoltak januárban a spanyol kormánycsapatok

Egy ezred kivételével megtizedelték a német hadosztályt a kormány csapatai

A Havas madridi jelentése szerint kormánykörökben most már bizonyosra veszik, hogy a kormánycsapatok január folyamán Las Rozasnál a német Reichswehr egész hadosztállal harcoltak. A hadosztály 10 ezer katonából állott. Ezt úgy sikerült megállapítani, hogy a kormánycsapatok 30 német katonát ejtettek foglyul, akik a spanyol felkelők egyenruháját viselték. A foglyok szerint csak egy német ezred maradt már meg ebben a körzetben, a többi a kormány tüzérése és tanktámadásai megtizedelték. Ugyancsak a Havas jelenti Madridból, hogy két roham és ellentámadás után a kormány milícia meghódította Escalabillét, az egyetemi város körzetében. Escalabille stratégiai fontossága igen jelentékeny.

A Havas valenciai jelentése szerint az igazságügyminisztérium rendeletileg fontos módosításokat eszközölt a női jogok tekintetében. A férjes asszonyok semmit sem veszítenek jogjaikból. A dekrétumot a cortex elé terjesztik, hogy jogerőre lépjen.

Londonból jelentik, hogy a spanyol kormánycsapatok tegnap este kivégezték Wolfgang Ludwig von Eyrratten német bárót, aki Franco seregében harcolt és a kormány

fogságába esett. Schmidt német repülő felett, aki szintén a kormány foglya, holnap ítélik meg.

A Havas mexikói jelentése szerint a spanyol Vörös Keresztnek szánt amerikai repülőgépkivitel tegnap ismét kezdetét vette Veracruzon keresztül. Ennek dacára bizonyosra veszik, hogy a mexikói kormány meg fogja tenni az intézkedéseket az amerikai repülőgépszállítások betiltása érdekében. A behajózott gépeket sem engedik kivinni az országból.

London, február 5. (Radór.) A DNB értesítése szerint az angol kormány tegnap átadta választát a benemavatók bizottság kérdéseire. A válasz minden tekintetben pozitív.

Biztosítva van Madrid védelme
Madrid, február 5. A város védelmi bizottságának jelentése szerint a nyugati park és az egyetemi vár körzetében az ellenség ellentámadásai a pozíciók visszahódítására sikertelenek maradtak. A kormánypárti csapatok lelkesen ünnepelték Largo Caballerót, aki meglátogatta a madridi frontot és megállapította, hogy a város védelme biztosítva van.

A bolgár-jugoszláv paktum jelentőségét méltatta Sztojadinovics a belgrádi parlamentben

Egyhangulag szavazták meg a hadügyi és tengerészeti minisztérium költségvetését

Belgrád, február 5. (Radór.) Sztojadinovics miniszterelnök a kamara pénzügyi bizottságában tegnap fontos beszédet tartott. Miután megelégedését fejezte ki afelett, hogy a hadügyi és tengerészeti minisztérium költségvetését egyhangulag fogadták el, s miután rámutatott arra, hogy Jugoszlávia igyekszik biztosítani határait, valamint belső társadalmi rendjét is, hangoztatta, hogy a jugoszláv hadsereg, melynek létszáma 1 és félmillió katonára, mindig kész eleget tenni kötelességének. A jugoszláv nép szereti a békét és politikája egyet jelent határainak biztosításával és ha lehet: az európai béke tisztelgésben tartásával. Miután emlékeztetett arra, hogy Jugoszlávia hű a Népszövetséghez, hangoztatta, hogy a kisantant, amelynek Jugoszlávia is tagja, tisztán békés szerv, amelynek célja fenntartani a békét Közép-Euró-

pában és nincsenek semmilyen céljai senki ellen támadni. A Balkán szövetséggel együtt, amely a békének a Balkánon való fenn tartását célozza, a hét államcsoport 70 millió békére vágyó embert képvisel Európában és részben. Rámutatott azután Sztojadinovics, hogy a bolgár-jugoszláv paktum a balkáni béke fenntartását jelenti. A paktum megkötése érdekében kikérték Csehszlovákia, Görögország, Románia, és Törökország véleményét, amelyek megadták hozzájárulásukat. A Földközi tengerre vonatkozó angol-olasz megegyezést örömmel üdvözlöm. Mussolini békés kézet nyújtott Milanóban. Jugoszlávia arra vár, hogy a szavak után tettek következzenek. Két év alatt — mondotta a jugoszláv miniszterelnök — sértetlenül megőriztük összes szövetségeseinket s hozzá még elnyertük Nagy-Britannia barátságát. Angliával va-

ló viszonyunk sohasem volt jobb és szívesebb, mint ma. Igen jó kapcsolataink vannak Németországgal is.

Sztojadinovics beszédét melegen fogadták a bizottság tagjai.

Felmentették az 1919-ben halálraítélt Constantinescu-Tapiterut

Bucuresti, február 5. A hadbírószék ma tárgyalta az 1919-ben kémkedésért elítélt Al. Constantinescu-Tapiteru bűnperét, aki annakidején megszökött és most jelentkezett. Mivel az ítélet kihirdetése óta több mint 10 év telt el, az aktacsomókat lezárták és Constantinescut felmentették.

46 millió értékű fa exportálására kapott engedélyt a Brosteni

Bucuresti, február 5. A Brosteni faipari vállalat engedélyt kapott arra, hogy Amerikába, Keletafrikába és az angol gyarmatokra 46 millió lej értékű fát exportáljon.

Kommunista-ellenes központ alakult Japánban

Tokió, február 5. A külügyminisztérium bejelentette, hogy Japánban kommunista-ellenes központ alakult. Diplomáciai körökben úgy hiszik, hogy a kommunista-ellenes központ megalakítása német-japán megegyezés következménye.

Lényegesen javult a pápa állapota

Vatikánváros, február 5. A pápa állapota jelentősen javult, a szív működés normálissá vált olyképpen, hogy lassan-lassan úgy a vérkeringési zavarok, mint a szív működés nehézségei megszűnnek. A lábfej dalmak csökkennek, a sebek fokozatos eltűnésének következtében.

LEGUJABB SPORT

Ma este játszik az asztalitenisz férfitársaság világbajnokság döntőjét

Bécs, február 5. Az asztaliteniszvilágbajnokság döntőjét USA és Magyarország csapatai szombaton este játszik. A végső eredmény este érkezett jelentés szerint a következőképpen fog alakulni: 1—2. Magyarország, vagy USA, 3. Csehszlovákia, 4. Ausztria, 5. Lengyelország, 6. Jugoszlávia, 7. Anglia, 8. Románia, 9. Franciaország, 10. Litvánia, 11. Németország, 12. Egyiptom, 13. Belgium.

Állandó olcsó társasutazás Bucurestibe és vissza

Indulás minden hétfőn este 8.25, visszaindulás Bucurestiből csütörtökön este 10.10.

III. OSZTALY TOUR-RETOUR LEI 650 lej, II. OSZTALY 980 lej.

Utazásaink gyorsvonattal külön Pullmann-kocsiban történnek.

Jegyek válthatók „CENTROPA” utazási vállalat képviselője „AGIMEX” AGENTURA Cluj, Piața Unirii 3. Telefon: 2-29.

FRATERNITAS Könyv- és Lapkiadó R. T. nyomása Cluj, Strada Baron L. Pop 10. Telefonszám: 8-61.

CENZURAT